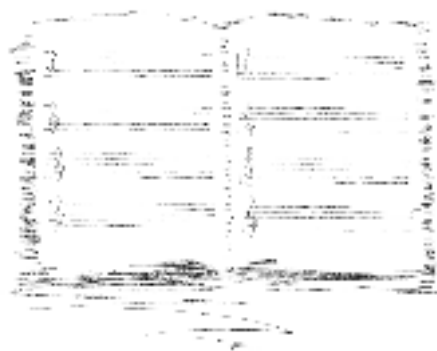

Из рук в руки,
от сердца к сердцу

Информационно-просветительское издание «ЯІ»

Спецвыпуск
2008

КРОНА

Харьковская женская
организация «Крона»

ул. Артема 4, г. Харьков
Украина, 61002

www.krona.org.ua

krona@rider.com.ua

тел./факс: +38 (057) 714-35-94

Тираж 1500 экз.

Издательский дом
«Райдер»

пр. Гагарина 20, г. Харьков

info@rider.com.ua

тел./факс: +38 (057) 703-40-87

703-40-97

703-44-08

Харьковская женская организация **КРОНА**

Содержание

Выпуск осуществлен в рамках социального и международного партнерства

Фонд им. Генриха Белля
Германия, представительство
в Польше www.boell.pl

**Управление труда
и социальной
защиты населения
Департамента
охраны здоровья
Харьковского
городского совета**

**Фонд содействия демократии Посольства США
в Украине**
*Взгляды авторов не обязательно совпадают с официальной
позицией правительства США*
**Supported by the Democracy Grants Program
of the U.S. Embassy in Ukraine**
*The views of the authors do not necessarily reflect the official
position of the U.S. Government*

Директор издания
Людмила Гусякова

Редактор
Татьяна Исаева

Редакционная коллегия
Инна Лазарук
Ольга Плахотник

Корректор
Йолиана Страшнюк

Иллюстрации, дизайн, верстка
Мария Черная

По вопросам размещения статей, распрост-
ранения издания и использования мате-
риалов обращаться:
8 (057) 714-35-94, 8 (067) 660-48-81
krona@rider.com.ua, t_isaeva@ukr.net

Тема выпуска:

“Лучшие практики решения гендерных проблем”

*«Шведський досвід доводить: гендерна рівність — це вигідно. Вигідно для держави.
Вигідно для всіх членів суспільства, як для жінок, так і для чоловіків».*

БОННІ БЕРНСТРЬОМ

Информационно-просветительское издание “Я” —
единственное печатное периодическое некоммерческое издание
в Украине по гендерному просвещению

Использование материалов и иллюстраций издания —
только с разрешения редакции или авторов статей.
Ссылка на издание обязательна

2
От редакции

3
Підсумки програми «Рівна участь жінок та чоловіків у процесах
прийняття рішень»

4
Національна мережа програми «Рівна участь жінок та чоловіків
у процесах прийняття рішень»

4
О. Плахотник
Упровадження гендерної політики в 2007 році:
результати роботи, висновки, проблеми

7
Є. Луценко
Будуємо Європу з дітьми та для дітей

8
Досвід Волині

9
Досвід Харківської області

10
Официальная помощь в целях развития:
глобальный и европейский уровни

11
Женщины в мире

12
Т. Исаева
Жінки всіх країн, єднайтесь!

13
Партнерство «Животворящие голоса»

14
Перший крок до успіху: інтерв'ю із Ксенією Квіткою

15
Перший крок до успіху:
можливості для українських дівчат

17
О. Кисельова
Гендерна політика ЄС: виклики для України

18
Пам'яті українських жінок

20
Г. Петрашвили
Не хотим петь в хоре рабов!

22
На допомогу гендерним практикам:
видавничі проекти з гендерних питань-2007

23
Т. Марценюк
Гендерні дослідження та гендерна політика в Україні:
брак комунікації?

24
«Рік гендерної рівності в Україні:
європейський вибір»: з Міжнародної конференції

24
Ч. Свіндел
Ставлення

26
В. Андрушків
Дорогі пані-співвітчизниці!

27
І. Конченкова
Гендерний інтерактивний театр

28
Ж. Дмитренко
А хто крім нас?

28
Т. Исаева
Жіноча школа НАТО — школа відповідальної жінки:
сторінки зі щоденника

30
М. Чумало
Про ніжну зиму,
або про сексистські мовні практики львівської
та кіровоградської молоді

32
Д. Форрест
Моя зустріч с Україною

33
Т. Исаева
Я открываю Америку

От редакции

ЗАКОНЧИЛСЯ 2007 ГОД, провозглашенный в Европе годом равных прав и возможностей.

Прошло два года с момента вступления в действие Закона Украины «Об обеспечении равных прав и возможностей женщин и мужчин». Началась реализация Государственной программы по утверждению гендерного равенства в украинском обществе до 2010 г.

Казалось бы, можно сказать: «Процесс пошел!»

Что было сделано за это время?

С какими достижениями мы пойдем дальше?

Какие уроки нужно извлечь для того, чтобы процесс гендерных преобразований стал эффективнее?

Мы решили пригласить к обсуждению ученых и журналистов, государственных служащих и работающих в общественных организациях, теоретиков и практиков, которые занимаются большим и очень важным делом для общества — гендерными преобразованиями.

Выпуск «Я» посвящен лучшим практикам решения гендерных проблем. «Я»

ПО РЕЗУЛЬТАТАМ ГЛОБАЛЬНОГО РЕЙТИНГА—2007 гендерного равенства в общественно-экономической и политической жизни Украина оказалась на 48 месте после таких стран, как Молдова, Россия, Беларусь, Казахстан.

Всемирный экономический форум обнародовал Глобальный рейтинг гендерного равенства в общественно-экономической и политической жизни.

Лидерство в рейтинге, как и в прошлом году, сохраняют Швеция, Норвегия и Финляндия.

В десятку рейтинга также попали Исландия, Новая Зеландия, Филиппины, Германия, Дания, Ирландия, Испания. Замыкают рейтинг гендерного равенства в общественно-экономической и политической жизни Чад, Йемен и Пакистан. Среди стран СНГ самую высокую позицию занимает Молдова — 21-ое место. На 23-ем находится Беларусь, на 32-ом — Казахстан, на 41-ом — Узбекистан, на 45-ом — Россия. Украина в этом списке занимает 48-е место. Кыргызстан является единственной страной в мире, где нет ни одной женщины-депутата.

Как отмечается в докладе, рейтинг гендерного равенства составляется на основе оценки четырех основных критериев:

■ **экономического участия и возможностей** (уровень зарплаты, возможности доступа к высококвалифицированному труду и уровень занятости);

■ **уровень образования** (уровень доступа к основному и высшему образованию);

■ **политические полномочия** (представительство во властных структурах);

■ **здоровье и продолжительность жизни** (оценка продолжительности жизни и численное соотношение населения по полу).

В рейтинге оценивался уровень гендерного равенства в 128-ми странах мира. «Я»

<http://press.try.md/view.php?id=90344&idb=Society>

СЕРЕД ВИЗНАЧНИХ ПОДІЙ національного рівня, що відбулися в 2007 р., — Міжнародна конференція «Рік гендерної рівності в Україні: європейський вибір» (м. Київ, вересень).

Організатор цього заходу — Міністерство у справах сім'ї, молоді і спорту.

Про що говорили виступаючі?

Даміра Сартбаєва, директор Регіональних програм Жіночого Фонду Розвитку ООН для СНД:

«Гендерна рівність — це інвестиції в майбутнє. Для забезпечення дійсно гендерної рівності країна повинна мати гендерно збалансований бюджет, який буде враховувати інтереси і жінок, і чоловіків».

Лариса Кобелянська, керівник Програми рівних можливостей ПРООН:

«Європейські стандарти рівності стали нормою та способом життя європейців. В Європі гендерне питання є політичним питанням. Гендер має стати частиною повсякденного життя. Політична воля має бути підтримана конкретними діями».

Підсумки програми «Рівна участь жінок та чоловіків в процесі прийняття рішень»

31 червня 2007 р. національна мережа з 18 громадських організацій України за сприяння Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні реалізувала програму «Рівна участь жінок та чоловіків у процесах прийняття рішень».

Метою програми її організатори визначили сприяння розвитку такого середовища в Україні, в якому жінки матимуть рівні можливості з чоловіками брати участь в політичному та суспільному житті країни на рівні прийняття рішень.

Чи досягла програма поставленої мети? Якими є її результати? На запитання «Я» відповідає Наталія Хібовська, помічник аташе з питань культури Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні.

Національна мережа програми «Рівна участь жінок та чоловіків у процесах прийняття рішень»

Якими є результати програми «Рівна участь жінок та чоловіків у процесах прийняття рішень» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні?

Зараз це рано говорити про остаточні результати Програми: 18 громадських організацій, які реалізують проект в 17 областях України, будуть працювати до кінця лютого 2008 р. За перший період роботи до реалізації проектів по всій мережі залучено 1445 осіб — державних службовців, журналістів, представників громад рівня прийняття рішень; проведено 77 заходів — це тренінги, семінари, громадські слухання, круглі столи тощо; створено 17 гендерних рад, з них в обласних центрах — 6, в районних — 11; до роботи гендерних рад залучено 274 особи рівня прийняття рішень; на 13 тренінгах пройшли навчання 175 журналістів; організації оприлюднили інформацію про свою діяльність в ЗМІ (радіо та телебачення — 57 сюжетів, в друкованих ЗМІ, включаючи Інтернет-видання, — 124 публікації). Загалом, робота мережі показала високу ефективність у впровадженні ідей активної участі жінок в суспільному житті на регіональному рівні, спонукала багатьох представників влади до розуміння питань активізації жіноцтва на рівні прийняття рішень.

Чи буде продовження цієї програми в наступному році?

Ми сподіваємося, що діяльність неформальної національної мережі громадських організацій, навіть за відсутності фінансування з боку Фонду сприяння

демократії, і надалі буде спрямована на посилення участі жінок у процесах прийняття рішень на місцевому та державному рівнях. Ми впевнені, що тривалі регіональні партнерства між громадськими організаціями, створені протягом реалізації Програми, будуть працювати і після її завершення з метою здійснення проектів, які сприяють розширенню можливостей жінок та рівності прав чоловіків та жінок.

Які є в українських громадських організацій перспективи співпраці з Фондом сприяння демократії Посольства США в Україні?

Наша програма спрямована на підтримку проектів, призначених сприяти демократичним перетворенням та побудові громадянського суспільства в Україні. Фонд сприяння демократії — це цілеспрямований, але гнучкий механізм, спрямований на фінансову підтримку унікальних та перспективних проектів, які відповідають наступним тематичним пріоритетам: захист прав людини; верховенство права та реформа в галузі права; громадські ініціативи, що сприяють подальшому розвитку, ефективності та самозабезпеченню третього сектора; антикорупційна діяльність та прозорість уряду; запобігання торгівлі людьми; рівність жінок, етнічних та інших меншин. Починаючи з липня 1996 р., більше 600 проектів від українських недержавних неприбуткових організацій одержали фінансування за програмою Фонду сприяння демократії. Грантові заявки приймаються на конкурс протягом року. «Я»

■ ЖІНОЧІЙ КОНСОРЦІУМ УКРАЇНИ (м. Київ)

■ ХАРКІВСЬКА ЖІНОЧА ОРГАНІЗАЦІЯ «КРОНА»

■ ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ФОНД МАЙБУТТЯ» (м. Львів)

■ КРИМСЬКИЙ ПРАВОВАХИСНИЙ ЦЕНТР «СПІВДРУЖНІСТЬ» (м. Сімферополь)

■ МАРІУПОЛЬСЬКА СПІЛКА МОЛОДІ

■ КОАЛІЦІЯ МОЛОДІЖНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛАСТІ «МОЛОДА ЧЕРКАЩИНА»

■ ХМЕЛЬНИЦЬКА РАЙОННА АСОЦІАЦІЯ «СВІТАНОК»

■ ГРОМАДСЬКА ЖІНОЧА ОРГАНІЗАЦІЯ «НАДІЯ» (с. Ковалин, Київська обл.)

■ РІВНЕНСЬКИЙ ЦЕНТР ПІДТРИМКИ ГРОМАДСЬКИХ ІНІЦІАТИВ «ЧАЙКА»

■ ПОЛТАВСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ОСЕРЕДОК ЛІГИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ УКРАЇНИ

■ ПОЛТАВСЬКА ФІЛІЯ СУСПІЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

■ ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ СПІЛКИ ЖІНОК УКРАЇНИ

■ МІСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЖІНОЧІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-КООРДИНАЦІЙНИЙ ЦЕНТР»

(м. Дніпропетровськ)

■ ЖІНОЧІЙ ІНФОРМАЦІЙНО-КОНСУЛЬТАЦІЙНИЙ ЦЕНТР

(с. Озерне, Житомирська обл.)

■ ВОЛИНСЬКА ОБЛАСНА ОРГАНІЗАЦІЯ «ГЕНДЕРНИЙ ЦЕНТР» (м. Луцьк)

■ КІРОВОГРАДСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ МОЛОДІЖНИЙ ЦЕНТР «КОЛО»

■ ОБ'ЄДНАННЯ ОБЛАСНИХ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ «ВІДКРИТЕ СУСПІЛЬСТВО»

(м. Вінниця)

■ УКРАЇНСЬКИЙ ЖІНОЧІЙ ФОНД (м. Київ)

■ СЛАВУЦЬКА МІСЬКА ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ЦЕНТР РОЗВИТКУ ГРОМАДИ»

Упровадження гендерної політики в 2007 році: результати роботи, висновки, проблеми

за участі доктора Бербель Кофлер, депутата Німецького Бундестагу, голови українсько-німецької міжпарламентської групи в Німецькому Бундестазі, та п. Штефана Хробота, голови Регіонального представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі, було організовано Круглий стіл «Вирішення проблем гендерної рівності: українсько-німецький досвід» у липні 2007 р.

■ Кілька партнерських проектів було реалізовано разом з Управлінням у справах сім'ї та молоді ХОДА. Наприклад, науково-практичні семінари для держслужбовців 6 районів та районних центрів Харківської області у рамках програми «Гендерна освіта державних службовців: впровадження гендерних підходів у діяльність органів державної влади та органів місцевого самоврядування».

■ В партнерстві з Управлінням у справах сім'ї та молоді ХОДА також було організовано й проведено масову наочну акцію «Стоп Сексизм!» в чотирьох вищих навчальних закладах м. Харкова, видано буклет «Стоп Сексизм!» та листівки про історію свята 8 Березня.

■ Так само в партнерстві з Управлінням у справах сім'ї та молоді ХОДА проведено тренінгову програму «Гендерна освіта студентства Харківщини» для студентів харківських ВНЗ, випущено збірку методичних матеріалів «Гендерна освіта студентства Харківщини».

■ В партнерстві з ПРООН (програма рівних можливостей) було проведено семінар-тренінг для держслужбовців управління у справах сім'ї, молоді та спорту щодо гендерного законодавства та гендерної політики. Аналогічний семінар — для представників органів місцевого самоврядування.

■ Крім того, завдяки підтримці Фонду імені Генріха Бюлля (Германія, представництво у Польщі); Управління праці та соціального захисту населення Департаменту охорони здоров'я Харківської міської ради; Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні «Крона» в 2007 р. видала 4 планових

■ Так само в партнерстві з Фондом ім. Ф. Еберта (представництво в Україні)

та Центру інформації та документації НАТО в Україні) інформаційно-просвітницького журналу «Я» — єдиного в Україні некомерційного періодичного друкованого видання з гендерної просвіти. Всі матеріали викладено в електронному вигляді на сайті ХЖО «Крона» www.krona.org.ua

Отже, минув ще один рік, ми побували в багатьох містах і селищах в різних кряях української землі, провели під два десятки різних (різнокаліберних) семінарів, тренінгів та громадських дискусій. Якими ж будуть наші головні висновки?

По-перше, навіть без спеціальних досліджень легко помітити, що вже за один тільки рік слова «гендер», «гендерна політика», «гендерна рівність» органічно увійшли до ділової мови держслужбовців, депутатів, активістів НДО і просто посполитих громадян і громадянок. Простіше кажучи, питання «а що це таке?» ми вже не чуємо.

Навпаки, в кожному з міст нас намагалися переконати, що «ми давно вже в темі», або навіть в тому, що «ми що тему започаткували в Україні». Особливо такою риторикою захоплювалися високопосадовці, що «урочисто відкривали» наші семінари, а потім відразу ж зникли, пославшись на якісь там набагато важливіші справи. При чому таку типову поведінку демонструвало начальство обох статей.

Наші партнери, що займалися організацією на місцях, теж, як правило, просили нас підготуватися до спілкування з уже «просунутою» аудиторією: мовляв, ази нам вже не треба, їх уже всі знають.

Проте перші ж півгодини семінару показували, що запрошені люди розуміють під «гендером» дуже різні речі. Наприклад:

- це рівність між чоловіками й жінками;
- це «жіноче питання»;
- це боротьба жінок проти чоловіків;
- це боротьба жінок за рівні права з чоловіками;
- це американське слово, покликане нав'язати українцям американський фемінізм;
- це що завгодно інше.

Про своєрідне розуміння гендерної політики свідчило також те, що навіть партнери «Крони», досить досвідчені й обізнані люди, запрошували на наші семінари тільки жінок (за невеликим винятком, про який пізніше). Тобто, ген-

дерне питання = жіноче питання — ось таке кліше утнідилося в свідомості більшості громадян.

Крім того, на своєрідність уявлень про гендер дуже впливає рід занять людей. Наприклад, у працівників управління у справах сім'ї, молоді та спорту (а це наша типова аудиторія у різних містах, оскільки управління — це той орган, на який покладено виконання Закону України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» на місцях) є така установка, що гендер — це порівняння кількості осіб різної статі. Якщо серед держслужбовців в цілому 78% жінок, говорять вони, то тут у нас дискриміновані чоловіки. А у Верховній Раді дискриміновані жінки, бо їх там усього 8%. А якщо скрізь буде 50/50, то це й буде гендерна рівність.

Дійшло до того, що в якомусь з районів Харківської області ледве не корів почали рахувати за представництвом

Гендерне питання = жіноче питання — це кліше утнідилося в свідомості більшості громадян

статі. Але двох скотарів і сім доярок на одній із ферм точно порахували: бачите, жінки домінують, отже чоловіки дискриміновані!

Ми розуміємо цих людей. Порахувати відсотки — чи не єдина можливість для них «побачити» той гендер, що звалився їм як сніг на голову внаслідок прийняття того злощасного Закону. І ми розуміємо, що завантажені, окрім гендеру, ще й спортом, сиротами, оздоровленням дітей, неблагополучними сім'ями і ще купою важливих справ, ці держслужбовці можуть просто фізично не встигнути розібратися в «гендері» й тому працювати в цьому напрямку або як.

Справедливості ради ми зазначимо, що саме держслужбовці були найбільш вдячними учасниками наших семінарів: вони, як правило, намагалися якомога більше слухати і старанно конспектувати все сказане. Проте вони були й найбільш «затюканими», оскільки приїздили на семінар «в приказному порядку», й дуже спішили назад, додому,

іноді за 50-100 кілометрів від обласного центру, до тисячі своїх інших невідкладних справ.

Досить цікавий тип учасниць — це депутатки. Як правило, їх уявлення про гендерну політику досить поверхові, ще й приправлені високою самооцінкою, пов'язаною зі статусом (особливо це стосується представниць велико-міських та обласних Рад). Вони, як правило, не мають (або не усвідомлюють) власного досвіду дискримінації за ознакою статі і займають типову (на жаль) позицію жіночого естєблїменту: «Ми змогли пробитися нагору, отже, це можливо й для інших жінок також». Крім того, така позиція часто супроводжується негативним ставленням до квотування за ознакою статі, а також підкресленою жіночністю в зовнішньому вигляді й риторичі про те, що «треба залишатися жінкою в будь-яких обставинах». І ми вважаємо неабияким успіхом те, що подекуди цю групу вдавалось «розворушити», показати приховані проблеми й проблематизувати якісь усталені життєвські кліше. Одна з учасниць, наприклад, успішна й самодостатня жінка-депутат, наступного ранку після семінару прийшла буквально з наступним: «Ой, що ж ви, дівчата, наробили? Я ж ніч спати не могла, ви мені все в голову перевернули! Хочу ще раз послухати, щоб нарешті в цьому гендерному питанні розібратися».

Особливу групу учасників наших заходів становлять психологи. Семінари з великою кількістю представників цієї шанованої професії зазвичай проходять нелегко: психологи, як правило, вважають себе досить компетентними у справах гендерних відносин, проте не дуже володіють соціологічними знаннями. От і виходить, що в їх розумінні гендерна проблема — це проблема окремих незрілих особистостей, яким треба допомагати за допомогою психологічного консультування або ж психотерапії. Ніяких системних чинників вони не бачать, а саму концепцію гендерної дискримінації вважають дуже проблематичною («немає в нас ніякої дискримінації!»).

Таким чином, ми дійшли висновку: дуже важливо на наші семінари запрошувати людей, реально зацікавлених в конструктивній роботі за темою семінару. ▶

ОЛЬГА ПЛАХОТНИК

національний експерт з питань гендеру, старший викладач кафедри філософії Національного аерокосмічного університету «ХАІ». Співробітниця ХЖО «Крона» та Харківського центру гендерних досліджень; кандидат філософських наук.

ФОРМАЛЬНО, мовою звіту: в 2007 р. ХЖО «Крона» виконувала одночасно декілька проектів. Ось перелік.

■ Основна діяльність організації проходила в рамках Міжнародної програми «Наша нова Європа: Польща, Чехія, Україна, Словачія/Жіноча політика та гендерна демократія» за підтримки Фонду імені Генріха Бюлля (Німеччина, представництво у Польщі). Це — інформаційно-просвітницький тур «Український шлях до гендерної рівності — 2007» по таких містах країни: Донецьк, Севастополь, Хмельницький, Чернівці, а також підсумковий Круглий стіл в листопаді 2007 р. «Співпраця НДО, влади і ЗМІ у впровадженні гендерної політики в Україні».

■ В 2007 р. «Крона» стала партнером Національної мережі громадських організацій України «Рівна участь жінок та чоловіків в прийнятті рішень» за підтримки Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні. Проект «Від жіночого активізму до гендерної демократії в Україні» мав відношення так само до Марафону «Український шлях до гендерної рівності». Крім того, були проведені два навчальні семінари для журналістів м. Харкова «Гендерна чутливість ЗМІ».

■ Міжнародний круглий стіл «Актуальні проблеми гендерної політики в Україні та Білорусі» був проведений у квітні 2007 р. в партнерстві з Фондом ім. Ф. Еберта (представництво в Україні та Білорусі) за участі п. Штефана Хробота, голови Регіонального представництва Фонду ім. Фрідріха Еберта в Україні та Білорусі. До цієї події приурочено спеціальний випуск інформаційно-просвітницького видання «Я» «Рівні права та можливості жінок і чоловіків» для України та Білорусі.

■ Так само в партнерстві з Фондом ім. Ф. Еберта (представництво в Україні)

Це можуть бути і координатори з гендерної політики на місцях, співробітники відділів у справах сім'ї та молоді, педагоги, що поділяють ідеї гендерної рівності, тобто люди, які за фахом або за покликом душі працюють над реалізацією ідеї гендерної просвіти та гендерних перетворень.

Нарешті, спостереження за ходом наших семінарів показали чітку залежність особливостей роботи від статевого складу аудиторії. Найчастіше учасниками наших семінарів були самі жінки. Чому? Бо запрошували тільки жінок (як, наприклад, у Чернівцях), або запрошували всіх, а прийшли тільки жінки (як більш зацікавлені або відповідальніші), а ті подинокі чоловіки, що такі дісталися місяця семінару, побачивши таке «жіноче» збіговисько, відразу ж накивали п'ятами. Ми не могли вилити на наповнення аудиторії (це була компетенція й добра воля наших партнерок на місцях), то й працювали з тими, хто є.

Проведення семінару в сутю жіночій аудиторії має свої переваги. Настрій панує робочий, відбуваються певні психологічні процеси «відчуття солідарності», можна обговорити якісь інтимніші теми і взагалі почуватися більш розкуто. Але час від часу лунає слушна думка: «А чого це ми серед бабів оце обговорюємо? Це означає, що далі розмов справа нікуди не піде. Чому в дискусії не беруть участі чоловіки? Що б вони на все це сказали?..»

Проте, за нашими спостереженнями, як тільки в аудиторії з'являється хоча б один чоловік, все одразу ж змінюється. Яким би він не був із себе, цей чоловік стає центром групи (ось вони, тисячолітні культурні кліше!). Він упевнено висловлює свою думку, може говорити будь-які нісенітниці, при цьому мати вигляд пророка. Найрозумніші й найактивніші з жінок-учасниць не в силі протистояти його авторитетові. І тоді семінар перетворюється або на його монолог, або на брутальну сварку «жінки проти чоловіків». Зайве нагадувати, що нічого спільного з ідеєю гендерної рівності ні перший, ні другий варіант переребігу подій не має.

(Ми зумисне трохи загустили фарби. Різні жінки і різні чоловіки бували на наших семінарах. Проте вищеописана ситуація виявилася, на жаль, типовою...) У справедливості старого феміністичного правила — працювати над гендерними питаннями тільки в одно-

статевій аудиторії — ми також упевнилися під час тренінгової програми «Гендерна просвіта студентства Харківщини». Відпочатку ми були переповнені благородною метою — підготувати групу тренерів-фасилітаторів з гендерної проблематики із числа активної студентської молоді, 12 хлопців та 12 дівчат. Оголосили конкурс, отримали багато заявок, відібрали найрозумніших та найбільш вмотивованих, почали тренінгову програму. Проте, потрапивши в тренінгове коло, юнаки й дівчата почали «гратися» — фліртувати, знайомитися й дружити, обмінюватись дисками... загалом, приємно проводити час. Хлопці почувалися хазяями положення, дівчатка їм «підхихікували». В такій обстановці якщо і вдавалося досягти певних навчальних цілей, то лише завдяки фантастичним зусиллям тренерів і все ж дуже очевидній нагальності проблеми. Хоча пройшло кілька тижнів, і ми отримали кілька повідомлень від випускниць цієї тренінгової програми зі словами подяки: мав пройти певний час, щоб деякі теми, що обговорювалися на семінарах, стали для дівчат більш зрозумілими.

Ще одне спостереження щодо вікових особливостей аудиторії: молодші учасники й учасниці зазвичай виявляються більш чутливими до нашої теми, ніж старші. Цей результат є цілком передбаченим, проте понад наші очікування, наприклад, було зустріти у місті Хмельницькому представниць молодіжної феміністичної організації «Нова етика» (бо ми якось думали, що фемінізму в Україні немає). Це дає надію на те, що нова генерація українських людей все ж пройде трохи далі тим самим шляхом до гендерної рівності, в пошуках якого ми й проводимо наші заходи.

Ще одна цікава група людей, що потрапляла час від часу на наші семінари, — це журналісти. І на цій темі хочеться зупинитись дещо окремо.

Наша зацікавленість у співпраці зі ЗМІ не викликає сумніву, бо ми прагнемо до широкого висвітлення нашої діяльності, віримо в важливість їхнього впливу на формування певних ідей в суспільстві і тому не можемо недооцінювати тієї ролі, яку грають засоби масової інформації у просуванні, або навпаки, затриманні процесів розвитку гендерної свідомості в Україні. Тому ми дійсно радіємо, коли журналісти приходять на наші заходи і намагаємося використати момент(!) їхньої присутності та уваги,

щоб через ЗМІ донести до широкого загалу ідею гендерної рівності, розповісти про свою організацію та ту діяльність, якою сповнене наше життя.

Проте, як правило, представники преси чи радіо завжди кудись дуже поспішають. Рідко коли журналісти вдають собі роботи бути присутніми на всьому нашому семінарі чи круглому столу; вони не намагаються самостійно в чомусь розібратися. Найчастіше ми чуємо прохання до керівника організації надати коротеньке інтерв'ю, в якому за 5-10 хвилин (з яких, до речі, потім візьмуть 2-3) треба донести, що, як, навіщо, якими засобами і для кого, а також в ім'я чого ми робимо і які маємо результати! Нелегке завдання саме по собі, тим більше, що доводиться робити це «з ходу», експромтом.

Але ж хіба ЗМІ не зацікавлені у взаємокорисному співробітництві? Нам здається, просто необхідно шукати для цього шляхи з урахуванням інтересів і потреб обох сторін, налагоджувати цю роботу максимально комфортно та зручно, не заважаючи, а допомагаючи одне одному. Робити це таким чином, щоб досягти результату, не змушуючи тільки нас підлаштовуватися під вимоги журналістів з однією лише думкою: хоча б прийшли та написали про нас. А ось тут стає ще одне дуже важливе питання: що і як напишуть? Наша практика свідчить: неможливо недооцінювати необхідність ознайомлення з матеріалами, що готуються до публікації. Змінена або вирвана з контексту фраза може нанести невірної шкоди всій ідеї.

Саме тому ми щиро задоволені останнім діалогом із журналістами, що відбувся під час Круглого столу «Співпраця НДО, влади і ЗМІ у впровадженні гендерної політики в Україні». Нарешті ми почали розуміти, чим журналісти — «новинари» відрізняються від «оглядачів» та «аналітиків», стали очевиднішими стратегії й шляхи співпраці. Тому, попри вищенаведену критику того стану впровадження гендерної політики, що спостерігається в Україні, ми закінчуємо 2007 р. з надією на нове: нові проекти; нову плідну співпрацю із органами влади, ЗМІ, громадянським суспільством; новий, якісно вищий рівень гендерної демократії у країні. **«Я»**

ОЛЬГА ПЛАХОТНІК

Будуємо Європу з дітьми та для дітей

ЄВГЕНІЯ ЛУЦЕНКО

керівник Центру дослідження сім'ї, гендерної рівності та демографічного розвитку Державного інституту розвитку сім'ї та молоді.

5 грудня 2007 р. у Раді Європи (м. Страсбург) відбувся міжнародний семінар на тему «Позитивне батьківство», в якому взяли участь представники країн-учасниць Європейської Ради та члени Комітету експертів з соціальної політики з питань сім'ї та дітей Ради Європи.

6–7 грудня 2007 р. пройшло чергове засідання Комітету експертів з соціальної політики з питань сім'ї та дітей Ради Європи. Україну на міжнародному семінарі і засіданні експертів представляла Є. М. Луценко, керівник Центру дослідження сім'ї, гендерної рівності та демографічного розвитку Державного інституту розвитку сім'ї та молоді.

Учасники семінару і зустрічі Комітету експертів прослухали низку доповідей. Основні теми, які пролунали й обговорювалися протягом 3-х днів: «Позитивне батьківство», «Діяльність Європейського Союзу в галузі сімейної політики», підготовка до зустрічі міністрів, які опікуються проблемами сім'ї, що відбувається 2009 р. в Австрії.

В обговоренні зазначених питань велика увага приділялася питанню відповідального, позитивного батьківства, уважного ставлення до дітей в контексті їх виховання без застосування насильства, в любові і ласці. Особлива увага приділялась питанням дотримання прав дітей, уважного ставлення до їх проблем і потреб незалежно від статевої приналежності, раси чи стану здоров'я.

Усі доповідачі й учасники обговорення питання стосовно «Позитивного батьківства» і вирішення напрямків сімейної політики зосереджували увагу на проблемах дітей. Наголошувалось, що все, що планується в державі у сфері сім'ї, має спрямовуватися на те, щоб ди-

тини було в ній комфортно. Основна мета будь-якої програми — покращити ситуацію стосовно дітей.

Було прийняте рішення довести до відома всіх Міністрів у справах сім'ї «Рекомендації (2006)19 членів Комітету Міністрів для країн-учасниць з політики підтримки позитивного батьківства» (прийняті Комітетом Міністрів 13 грудня 2006 р. на 983-й зустрічі заступників міністрів).

Окрім цього, за ініціативи учасниці Комітету експертів з соціальної політики з питань сім'ї та дітей Європейської Ради з Португалії, на зустрічі експертів обговорювалось питання щодо необхідності проведення дослідження стосовно демографічної ситуації і становища родини в Європі, його методологія й анкета. Було прийняте рішення запропонувати залучити до відповіді на питання анкети співро-

бітників профільних міністерств усіх країн-учасниць Європейської Ради з метою отримання повної інформації по ситуації у цій сфері до конференції Міністрів 2009 р.

Доповідачі наголошували на необхідності виконання попередніх рішень комітету, зокрема втілювати в життя програму «Будуємо Європу з дітьми та для дітей».

Читачі журналу «Я» можуть завітати на новий сайт Ради Європи www.CHILDFAY, розроблений за ініціативи Секції Ради Європи «Діти, сім'я та люди похилого віку», на якому можна отримати багато інформації про те, що робить Європейська Рада у цьому напрямі. В майбутньому на цьому сайті будуть представлені дослідження стосовно політики і становища сімей, дітей та людей похилого віку в Європі. **«Я»**

Досвід Волині

У 2007 р. ВОГО (Волинська обласна громадська організація) «Гендерний центр» реалізовує проєкт «Рівні права та можливості жінок та чоловіків у Волинській області».

У рамках проєкту проводяться семінари-тренінги з гендерної просвіти для державних службовців та представників ЗМІ, підготовлено та видано збірку «Гендерний портрет Волинської області», проведено Громадські обласні слухання з гендерних питань по виконанню Закону з гендерної рівності та Державної і обласних програм з утвердження гендерної рівності на Волині.

Основною метою проєкту є створення і постійне функціонування Гендерної громадської ради як консультативно-дорадчого органу у прийнятті державних регіональних рішень у Волинській області для вирішення гендерних проблем. Цей орган стане своєрідним гендерним лобі.

ДЛЯ ПОДАЧІ ІНФОРМАЦІЇ під час реалізації проєкту можуть бути використані різноманітні технології. На презентації проєкту та створеній Гендерній громадській раді для оформлення роздаткових матеріалів було використано «ефект світлофору»:

■ **червоний листок** — це актуальні гендерні проблеми сучасної України та Волині (це так зване «червоне світло», на яке треба звернути увагу);

■ **жовтий листок** — інформація про проєкт «Рівні права та можливості жінок та чоловіків Волинської області» за сприяння Фонду сприяння демократії Посольства США в Україні (це «жовте світло» — увага: Проєкт!);

■ **зелена папка** — це матеріали з проєктом Положення про Гендерну громадську раду, персональний склад Гендерної громадської ради та розпорядження голови облдержадміністрації (це «зелене світло», рух державних гендерних перетворень в суспільстві).

Гендерні проблеми не є тільки жіночими, як часто можна почути. Вони є проблемами всього суспільства. Там, де є людина, там є гендерний аспект її діяльності. ВОГО «Гендерний центр» за матеріалами Фонду народонаселення ООН, Інституту демографії та соціальних досліджень облдержадміністрації (це «зелене світло», рух державних гендерних перетворень в суспільстві).

Гендерні проблеми не є тільки жіночими, як часто можна почути. Вони є проблемами всього суспільства. Там, де є людина, там є гендерний аспект її діяльності. ВОГО «Гендерний центр» за матеріалами Фонду народонаселення ООН, Інституту демографії та соціальних досліджень облдержадміністрації (це «зелене світло», рух державних гендерних перетворень в суспільстві).

■ чоловічі:

■ чоловіки живуть в середньому 62 роки — на 12 років менше, ніж жінки;

■ мають вищі темпи зростання захворювання на ВІЛ/СНІД та туберкульоз;

■ третина серед них неодружені;

■ приблизно третина чоловіків не може залишити по собі нащадків;

■ майже кожний п'ятий хворів на недугу, що передається статевим шляхом;

■ чоловіки становлять понад 80% самогубців і переважну кількість тих, хто переніс інфаркт чи інсульт;

■ шороку 80 тисяч з них відходять з життя у працездатному та репродуктивному віці;

■ відсутність розвиненої андрологічної медичної служби тощо;

■ жіночі:

■ керівні посади всіх рівнів — менше 30%;

■ за умов наявності однакової кваліфікації з чоловіком саме жінку не наймають на роботу;

■ 75% в Україні державних службовців жінки, в області — 79,5% (чоловіків — 20,5%), але на вищих керівних посадах вони майже відсутні;

■ жіноче безробіття складає 58,6% всіх безробітних Волині, у найбільших містах Луцьку і Нововолинську — відповідно 75 та 72 %;

■ заробітна плата жінок в цілому по області минулого року становила 81,6% від заробітної плати чоловіків;

■ витрата великої кількості часу на домашнє домогосподарство: 15 місяців життя витрачається на миття посуду, 5 років на приготування їжі.

■ сімейні:

■ в Україні вдвічі більший показник розлучень, ніж у Євросоюзі;

■ безвідповідальне батьківство:

■ українська сім'я все частіше виглядає як мама і дитина;

■ чоловіки мало займаються вихованням дітей (лише 32% татусів допомагають готуватися до уроків, лише 10% хочуть доглянути хвору дитину, менше 24% — супроводжувати дитину до школи);

■ домашнє насильство (еконімічне, психологічне, фізичне);

■ екологічна ситуація;

■ медичне обслуговування;

■ фінансове становище:

■ сім'я із народженням дитини бідніє на 60%;

■ лише 4% сімей визнають себе матеріально забезпеченими;

■ на продукти харчування українська сім'я витрачає 60% заробленої, американська сім'я 13%;

■ лише кожна друга сім'я має мінімальний майновий набір: холодильник, кольоровий телевизор, пральну машину та пілосос, на одну родину — 0,164 автомобіля;

■ відчуття себе нещасливими (Україна із 178 країн опитаних на 174 місці);

■ брак дитячих садочків.

ВОГО «Гендерний центр» постійно бере участь у акції «16 днів протидії гендерному насильству». Минулого року ми вдалися до рекламно-інформаційної кампанії за підтримки обласного управління у справах сім'ї та молоді. На екрані найбільшого гіпермаркета міста Луцька і на Волинському телевізійному державному каналі шістнадцять днів з 24 листопада по 10 грудня 2006 р. йшов 23-секундний ролик «Ні» — гендерним стереотипам». Кожен кадр ролика був присвячений зображенню жінки чи чоловіка в стереотипному оточенні. Наприклад, жінка-кухня, жінка-пральна машина, чоловік-диван-газета, чоловік-друзі-пиво тощо. Завершення ролика — у гаслі: «Ми — за гендерну гармонію!», «Ні!» — гендерним стереотипам». «Я»

Досвід Харківської області

МИКОЛА ПАХНІН, НАТАЛІЯ ГЕРАСИМЧУК, НАТАЛІЯ СУХОРИКОВА

Управління у справах сім'ї та молоді Харківської обласної державної адміністрації

Проголосивши себе демократичною, правовою та соціально орієнтованою державою, Україна взяла на себе міжнародні зобов'язання дотримуватися вимог щодо рівноправності громадян, у тому числі за ставовою ознакою, чим визнала об'єктивну необхідність у проведенні гендерних перетворень, інтеграції гендерної перспективи в усі програми розвитку українського суспільства, концептуального визначення, проєкування та здійснення гендерної політики як основи формування гендерної культури, адаптації до світових умов творення гендерної демократії — складової соціальної демократії.

Вирішення цієї проблеми потребує реформування державної політики, зусиль інституції громадянського суспільства, формування гендерної культури та подолання патріархальних стереотипів і норм, тому важко переоцінити роль впровадження гендерної політики саме на рівні регіонів.

Не стоять осторонь цього процесу і органи виконавчої влади.

У 2007 р. прийнято ряд нормативних документів, які дають змогу консолідувати зусилля представників органів державної влади, громадських організацій, ЗМІ, науковців тощо для реалізації гендерної політики на регіональному рівні.

А саме: розпорядженнями голови облдержадміністрації затверджені:

■ положення та склад обласної Координаційної ради з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків;

■ заходи щодо реалізації в Харківській області в 2007 р. Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 р.

У поточному році управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації як координатором роботи з гендерної політики в області також внесено вклад у нормативне обґрунтування питання; проведено ряд заходів спільно з активістами гендерної проблематики:

■ наказом управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації затверджений план заходів щодо проведення у 2007 р. Року гендерної рівності в Харківській області;

■ управлінням підготовлено проєкт обласної Програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2008-2010 рр., якою передбачені конкретні дії місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в напрямку утвердження рівних прав жінок і чоловіків, рівних можливостей їх реалізації в усіх сферах життєдіяльності. Реалізація цієї Програми дасть змогу сформувати ефективний механізм проведення гендерних перетворень саме на місцевому рівні;

■ нашим колективом розроблений та виданий Гендерний портрет Харківської області: це збірка інформаційно-статистичних матеріалів і соціологічних досліджень за відповідною тематикою.

Управлінням проводиться постійний моніторинг стану реалізації гендерної політики місцевими органами виконавчої влади в районах області та м. Харкова, здійснюється гендерний аналіз кадрового складу та резерву облдержадміністрації та райдержадміністрацій.

За дорученням управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації в усіх районах та містах області, районах м. Харкова створені гендерні портрети.

Як результат роботи в напрямку підвищення уваги до гендерної проблематики, розпорядженнями голів райдержадміністрацій та виконкомів міських рад міст обласного значення внесені зміни до положень про районні Координаційні ради з питань сім'ї, дітей та молоді, в окремих районах області створені районні Координаційні ради з питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. Відповідні зміни внесені до положень про відділи у справах сім'ї та молоді (молоді та спорту) та до посадових інструкцій заступників голів райдержадміністрацій, начальників відділів.

Питання впровадження гендерної рівності у всі сфери суспільного життя взята на контроль керівництва райдержадміністрації і райміськвиконкомів.

Є чим пишатися області і в інформаційній сфері.

Протягом 2007 р. управлінням у справах сім'ї та молоді спільно з громадськими організаціями було підготовлено, видано та розповсюджено в районах області понад 3 тисячі екземплярів печатних матеріалів, серед яких брошури «Досвід роботи з реалізації гендерної політики в Харківській області у 2006 р.» і «Основи законодавчого забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», буклети «Що таке гендерна політика? Пам'ятка для держслужбовців» та «2007 рік — Рік рівних можливостей для всіх». Здійснюється постійний медіа — супровід реалізації гендерної політики шляхом висвітлення питань, пов'язаних із забезпеченням рівних прав та можливостей жінок і чоловіків у ЗМІ обласного та районного рівнів.

На реалізацію заходів з гендерної політики станом за 10 міс. 2007 р. з обласного бюджету використано кошти у сумі 132 тис. 836 грн.

У жовтні 2007 р. Харківська область здійснила ще один маленький, але важливий крок на шляху реалізації гендерної політики: за підтримки Мінсім'ямолодьспорт України в рамках Програми рівних можливостей ПРООН на базі Харківського національного економічного університету було відкрито обласний гендерний ресурсний центр, який стане своєрідним секретаріатом обласної Координаційної ради та координатором обласної Програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, забезпечить науково-методичні підходи до реалізації гендерної політики в області.

В планах управління на 2008 р.:

■ проведення ґрунтового дослідження складу жінок в економічному регіоні, їх представництва у сфері бізнесу, виробництва, інших галузях. За результатами досліджень управлінням планується опрацювати відповідні рекомендації, які будуть надані до Координаційної ради та представлені керівництву облдержадміністрації для врахування в роботі.

■ удосконалення механізму роботи обласного гендерного ресурсного центру;

■ створення нових гендерних ресурсних центрів на базі двох або трьох районів області;

■ підготовка та видання оновленого Гендерного портрету області. «Я»

Официальная помощь в целях развития:

глобальный и европейский уровни

Материал предоставлен общественной организацией «Институт либерального общества»

ОФИЦИАЛЬНАЯ ПОМОЩЬ в целях развития (ОПР) — безвозвратное предоставление средств развивающейся стране или стране с переходной экономикой иностранными государствами или международными кредитными организациями в рамках межгосударственных программ.

ОПР направлена на экономический рост и повышение благосостояния стран-реципиентов.

В 1980 г. промышленно развитые страны взяли на Генеральной Ассамблее обязательство выделять 0,7% своего валового национального продукта (ВВП) на официальную помощь в целях развития (ОПР) в развивающихся странах, к которым относятся 48 стран, крайняя бедность и задолженность которых оставили их за рамками глобального роста и развития:

- наименее развитые страны (НРС);
- развивающиеся страны, не имеющие выхода к морю;
- малые островные развивающиеся государства;
- развивающиеся страны;
- страны с переходной экономикой (бывшие республики Советского Союза и до недавнего времени страны Восточной и Центральной Европы).

Большинство НРС находятся в Африке. Страны-доноры согласны выделять 0,15% своего валового национального дохода (ВНП) этой группе стран.

Задача выполнена лишь немногими странами, в настоящее время — Данией, Финляндией, Норвегией, Швецией. ОПР отстает от запланированного объема более чем наполовину, к 1999 г. она составила 0,3% ВНП промышленно развитых стран. Крупнейшим донором продолжает оставаться Япония, за которой идут Соединенные Штаты, Германия и Франция.

Уровень ОПР стал восстанавливаться в новом столетии. Среди членов КСР общая сумма ОПР к 2003 г. выросла до 0,25 процента совокупного ВНД. Составив 68,5 млрд. долл. США, она стала максимально высокой как в номинальном, так и в реальном выражении.

На сегодняшний день только пять стран — Дания, Люксембург, Нидерланды, Норвегия и Швеция — выполнили и сохранили ОПР на заданном уровне в 0,7 процента.

18–22 марта 2002 г. в Монтеррее (Мексика) состоялась конференция, посвященная ключевым вопросам финансирования и развития, в которой приняли участие 50 глав государств и правительств и более 200 министров, а также лидеров частного сектора, гражданского общества и всех крупных межправительственных финансовых, торговых, экономических и кредитно-денежных учреждений.

Итоги Конференции, известные как Монтеррейский консенсус, представляют новый глобальный подход к финансированию развития.

Институты, которые оказывают ОПР:

- правительства (специальные агентства, министерства);
- международные межправительственные организации (ООН, ЕК, Мировой банк);
- неправительственные организации (Фонд Сороса);
- частные компании.

Пожертвования (безвозвратная помощь) направлены на:

- общую поддержку бюджета;
- секторальную поддержку бюджета;

■ конкретные программы.

Почему одни страны оказывают помощь другим:

- международные обязательства;
- в целях осуществления международной политики;
- экономические причины;
- страх;
- моральные обязательства.

ЕС — наибольший мировой донор, который оказывает 60% всей официальной мировой помощи, предоставляемой на цели развития. Объем вклада Европейской Комиссии составляет более 7 миллиардов евро.

В 2003 г. ЕС разработал новую концепцию своих отношений с соседями — ЕПС.

Задачи ЕПС: укрепление стабильности, безопасности и благополучия всех, на кого распространяется эта политика; предотвращение появления новых линий размежеваний между расширяющимся ЕС и его соседями при помощи более интенсивного сотрудничества в сфере политики, безопасности, экономики и культуры.

ЕПС отличается от политики потенциального членства. Все рамки предлагаются привилегированные отношения, которые будут развиваться на основе взаимного обязательства придерживаться общих ценностей: верховенства права, хорошего государственного управления, уважения к правам человека и пр.

Странам-партнерам предлагается определить приоритетные задания, выполнение которых приблизит страну к ЕС. Эти задания входят в Планы действий.

Европейский инструмент соседства и партнерства (ЕИСП) был принят 24 октября 2006 г. как инструмент осуществления ЕПС. Срок действия ЕИСП — с 2007 до 2013 г.

Один из приоритетов — способствовать развитию гражданского общества и неправительственных организаций.

До 31 декабря 2006 г. ОПР ЕС для стран, которые определены в ЕПС, проводилась в рамках разных программ, включая TACIS (для восточных соседей и России), MEDA (для южных соседей Средиземного моря), EIDHR (Европейская инициатива по проблеме демократии и прав человека).

С 1 января 2007 г. программы MEDA, TACIS и другие были заменены Европейским инструментом соседства и партнерства (ЕИСП).

Украина в 2004 г. была классифицирована как страна с переходной экономикой. 30 декабря 2005 г. она получила от ЕС статус страны с рыночной экономикой и доходом на душу населения 1 269 долл. США в год.

С 2007 г. помощь от ЕС будет предоставляться в рамках нового Европейского инструмента соседства и партнерства (ЕИСП):

- Европейская программа «Демократия права человека» (EIDHR);
- Программа обмена студентами университетов Европы TEMPUS/NACIS;
- Программа приграничного сотрудничества;
- Erasmus Mundus: новая программа обучения ЕС для Украины, Молдовы и Беларуси;
- Седьмая Рамочная программа. «Я»

ОКСАНА КИСЕЛЕВА

Женщины в мире

ШВЕДСКА АКАДЕМІЯ НАУК назвала лауреата Нобелевської премії в номінації «Література» за 2007 р. Прекрасний подарунок (звання лауреата найвідомішої премії і чек на більше чим 10 млн шведських крон) дісталася англійській письменниці Доріс Лессінг, якій 22 жовтня виповнилося 87.

Нагорода дісталася феміністці, про що йдеться в представленні Нобелевського комітету, як дань пошани «тому грандіозному поетові жіночого досвіду, який з скептицизмом, вогнем і фантастичною потужністю піддав розділений світ ретельному дослідженню».

Треба відзначити, що за останні 15 років Шведська академія нагородила премією тільки трьох жінок. У 2004 р. цю нагороду отримала австрійка Ельфріда Єлінек, в 1996 р. польська поетеса Віслава Шимборська, в 1993 р. — американка Тоні Моррісон. Представник Асоціації Нобелівських студій, відомий нобеліст Юрій Ковальков так прокоментував це нагородження: «Поза всякими сумнівами присудження високої нагороди відбулось під безперервним тиском феміністських організацій скандинавських країн, котрі щороку звинувачують Нобелівські комітети у консерватизмі та гендерній нечутливості. Крім того, відіграв свою роль той факт, що у Лессінг надзвичайно непересічна особиста доля. Не можна ігнорувати, як на мене, і рекомендації ПАРЕ про дотримання гендерної рівності. Хоча я з певним скепсисом думаю, що у першу чергу думка ПАРЕ була домінуючою у рішенні Шведської академії».

Доріс Лессінг вважають найвідомішою з англомовних письменниць, що нині живуть, і жінкою з досить незвичайною долею. Вона народилася в Ірані, виросла на маленькій фермі в Південній Родезії, в молодості приєдналася до комуністів, а в тридцять років з дванадцятирічним сином переїхала до Англії. Перша книга «Трава співає» прославила письменницю на весь світ, а її роман «Золотий щоденник» (The Golden Notebook, 1962) часто називають класикою феміністської літератури. Сама Лессінг в одному інтерв'ю говорила, що «фемінізм — це лише одна сторона роману, що по суті його головна тема — права особи в суспільстві взагалі». Проте фраза її героїні з «Золотого щоденника»: «Жінки тому такі босячки, що вони так довог були наповнені рабіними. Мало знайдеться жінок, готових захищати те, що вони насправді думають, відчувають, знають, перед чоловіком, якого вони люблять» — увійшла в багато збірок англійських цитат і афоризмів. Юристи захоплюються іншою фразою Доріс: «На юридичному факультеті вам не розповідають, що в юриспруденції найважливіше — уміти уживатися з дурнями». Зараз письменниця досить скептично відноситься до свого захоплення лівим рухом, живе в Англії і, як і раніше, працює за друкарською машинкою. «Я»

<http://www.maidan.org.ua/static/news/2007/1192123695.html>

■ В мир е все две (1950) с 10 декабря 1999 года.

7. ФИНЛЯДИЯ (FINLAND)

Президент — Тарья Каарина Халонен (Tarja Kaarina Halonen) (1943) с 01 марта 2000 года.

8. ФИЛИППИНЫ (PHILIPPINES)

Президент — Мария Глория Макапагал-Аройо (Maria Gloria Macapagal-Arroyo) (1947) с 20 января 2001 года.

9. МОЗАМБИК (MOZAMBIQUE)

Премьер-министр — Луиза Диаш Диого (Luísa Dias Diogo) (1958) с 17 января 2004 года.

10. РЕУНЫОН (REUNION)

Председатель Генерального совета — Нассима Диндар-Мангролия (Nassimah Dindar-Mangrolija) с 02 апреля 2004 года.

11. КАНАДА (CANADA)

Генерал-губернатор — Мишель Жан (Michaëlle Jean) (1957) с 27 сентября 2005 года.

12. ГЕРМАНИЯ (GERMANY)

Федеральный канцлер — Ангела Меркель (Angela Merkel) (1954) с 22 ноября 2005 года.

13. ЛИБЕРИЯ (LIBERIA)

Президент — Элен Джонсон-Серлиф (Ellen Johnson-Sirleaf) (1938) с 16 января 2006 года.

14. ЧИЛИ (CHILE)

Премьер-министр — Вероника Мишель Бачелет Херия

(Verónica Michelle Bachelet Jeria) (1951) с 11 марта 2006 года.

15. АНТИЛЬСКИЕ (НИДЕРЛАНДСКИЕ) ОСТРОВА (NETHERLANDS ANTILLES)

Премьер-министр — Эмили Сайду де Йонг-Элхадж (Emily de Jongh-Elhage) с 26 марта 2006 года.

16. ШВЕЙЦАРИЯ (SWITZERLAND):

Президент — Мишлин Калми-Рей (Micheline Calmy-Rey) (1945) с 1 января 2007 года.

17. ИНДИЯ (INDIA):

Президент — Прадипха Девисингх Патил (Pratibha Devisingh Patil) (1934) с 25 июля 2007 года.

18. АНТИГУА И БАРЕБУДА (ANTIGUA AND BARBUDA):

Генерал-губернатор — Луиза Агнета Лэйк-Так (Louise Agneta Lake-Tack) (1944) с 17 июля 2007 года.

19. БОСНИЯ И ГЕРЦЕГОВИНА (BOSNIA AND HERZEGOVINA):

Президент Федерации Боснии и Герцеговины — Борjana Кристи (Borjana Kristo) (1961) с 22 февраля 2007 года.

20. АРГЕНТИНА

Кристина Киришнер возглавит страну с января 2008 года.

<http://proekt-wms.narod.ru/states/>

Жінки всіх країн, Єднайтеся!

**Завжди використовуйте
нові можливості**

В травні 2007 р. я отримала листа з Америки від однієї знайомої дівчини, яка розповіла мені про те, що в Україні, саме у Харків, на стажування їде молода американська дослідниця Джесіка Форест, яку цікавлять жіночі організації України. Мені було дуже цікаво зустрітися з цією дівчиною, тим більше я знала, що влітку маю поїхати до Америки, і хотілося якомога більше отримати інформації, як кажуть, «з перших рук». Ми не тільки зустрілися із Джесікою, але навіть встигли подружитися. Під час однієї з наших розмов вона розповіла мені, що в Харків їде її колежанка з Америки Венчи Ю. Паркінс, яка представляє міжнародну жіночу організацію «Vital Voices» («Животворчі голоси»). Звичайно, мені захотілося зустрітися і з цією жінкою, дізнатися більше про її організацію, розповісти про свою. Так мені стало відомо, що в жовтні в Києві має відбутися міжнародний форум «Животворчі голоси Єврозії: саміт жінок та дівчат-лідерок».

*Інвестуйте в жінок.
Покрачайте світ
Vital Voices*

ПІД ТАКИМ ДЕВІЗОМ проходив Міжнародний жіночий форум «Животворчі голоси Єврозії: саміт жінок та дівчат-лідерок». Цю ініціативу разом з регіональними та міжнародними партнерами започаткувала міжнародна жіноча організація Глобальне партнерство «Животворчі голоси» («Vital Voices») на честь 10-ї річниці визначного зібрання жінок-лідерок Центральної та Східної Європи, колишніх країн Радянського Союзу, що відбулося у Відні в 2007 р.

Мета саміту — аналіз досягнень за період з 1997 р., зміцнення могутньої мережі жінок, що представляють різні сектори та різні країни регіону, визначення задач, що стоять сьогодні перед цією мережею та обмін досвідом жінок-лідерок.

В роботі форуму взяли участь найвідатніші жінки регіону: Іоланта Квасневська, экс-Перша Леді Польщі, голова фонду «Комунікація без кордонів»; Хейдмарі М. Стефанішин-Пайпер — астронавт США; Кім Кемпбелл, экс-Прем'єр-міністр Канади і перша в історії країни жінка, що посіла цей пост; посол Констант А. Морелла, представниця США в Організації економічного співробітництва й розвитку; Марина

Пісклакова-Паркер — всесвітньо відома активістка, що відстоює жіночі права жінок в Росії; Мелані Верві, співзасновниця і голова Ради директорів Глобального партнерства організації «Животворчі голоси»; Дарія Голубовська-Татаж — член викладацького складу Школи бізнесу Варшавського технологічного університету; Раушан Сарсембаєва — засновниця та президент Асоціації жінок-бізнесменів Казахстану; баронеса

**Ми часто не знаєм,
на що способні жінчини,
потому що в нашому
существують бар'єри**

Марі Гуді, делегатка в Палаті Лордів Королівства Великої Британії; засновниця Фонду «АнтиСНІД» Олена Франчук, Джил Дотерті — редакторка американських новин у міжнародній мережі CNN International, журналістки, дипломати, представниці бізнесу, благодійниці, громадські діячки.

Основні питання, що були винесені на порядок денний:

- жінки як економічна сила;
- підвищення юридичних прав жінок та прав людини у боротьбі з торгівлею людьми та насильством проти жінок;

■ політичне лідерство та боротьба з корупцією.

Учасниці форуму отримали можливість взяти участь в практичних семінарах з питань адвокації, навичок ефективного спілкування, методів лідерства, ведення переговорів, доступу до капіталу та стратегічного планування.

Саміт проходив під патронатом Голови Наглядової Ради МБФ «Україна 3000», Першої леді України Катерини Ющенко.

Про що говорили жінки, розмовляючи різними мовами?

«В мирі происходит множество изменений. Есть мнение, что женщины не должны возглавлять правительства. Мы не будем говорить о противостоянии мужчин и женщин. Я поняла, что самое главное — это дать каждой женщине добиться успеха. Мы часто не знаем, на что способны женщины, потому что в нашем сознании существуют барьеры. И мы никогда не узнаем о потенциале женщины, если не преодолеем эти барьеры».

«Є великі труднощі в цьому регіоні. Для вирішення проблем країнам необхідна підтримка й участь усіх світових громад. Питання підготовки жінок та забезпечення їх рівності мають стати центральними складовими зусиль. Найновіші дослідження, проведені Всесвітнім банком та ООН, підтверджують, що затрати на освіту жінок є однією з найефективніших інвестицій, яка може підвищити економічні можливості країни, її політичну стабільність і дотримання прав людини. Жінки у країнах Східної Європи, колишнього Радянського Союзу та Центральної Азії стоять майже перед однаковими труднощами: обмежені політичні та економічні можливості, торгівля людьми, ВІЛ/СНІД, виховання жінок-лідерок».

«Жіночий рух стає потужною силою. Поки що влада нас не чує. Одна крапля — то одне, тридцять — інша, а три тисячі — зовсім інша справа. Дуже важливо, що ми зібралися тут разом, щоб довести, що

наші голоси можуть бути почутими».

«Сьогодні стає зрозумілим, що за руху розвитку навичок лідерства у жінок ми будемо здатні вирішувати проблеми громади, більш ефективно боротися з корупцією в уряді, ліквідувати бідність, покращити медичне обслуговування і, таким чином, підняти рівень якості життя».

Я не могла не використати можливість поспілкуватися з незвичайною жінкою — Іолантою Квасневською і звернулася до неї з проханням сказати щось для читачів та читачок «Я».

«Самое главное для нас, женщин, — взаимодействие и взаимопомощь. Посмотрите, как солидарны мужчины. Нам нужно как можно больше женщин в парламенте, потому что пока очень многие вопросы за нас решают мужчины. Когда мы встречаемся на таких конференциях, мы можем обменяться опытом, узнать, как можно решить очень важные проблемы. Мы все хотим жить лучше. Это нормально. Надо сделать все, чтобы экономически наши страны стали сильными. Для нас очень важно было стать членами ЕС. Мы должны помогать друг другу. Мне и моему мужу очень важно, чтобы Украина тоже была в ЕС. Мы видим, как много здесь умных, грамотных и сильных женщин. Нам необходимо, чтобы женщины наших стран имели возможность обмениваться достигнутым опытом и улучшать полученные результаты».

Під час роботи форуму створено портал в Інтернеті для встановлення та продовження зв'язків між учасницями та учасниками конференції. Його адресу www.vitalvoices.org.

Портал стане інформаційним центром та ресурсом для подальших програм і додаткових можливостей професійного розвитку.

Одна із учасниць свої враження оцінила наступними словами:

«Я побачила, що ми всі різні. Різні країни, різні культури, різні традиції, але водночас у нас у всіх є багато спільних проблем. Ця зустріч стала корисним обміном досвідом, ідеями та думками. На жаль, жіночому руху не вистачає можливостей зробити такий обмін регулярним. Нам, на жаль, все ще не вистачає солідарності. Ми маємо працювати над тим, щоб об'єднати свої зусилля». «Я»

ТАТЬЯНА ИСАЕВА

Партнерство «Животворящие голоса»

ГЛОБАЛЬНОЕ ПАРТНЕРСТВО «Животворящие голоса» — международная некоммерческая организация, которая видит свою задачу в поддержке женщин-лидеров, обеспечивающих экономической, политической и социальной прогресс в своих странах.

Цель организации — мир во всем мире, справедливость и равные экономические возможности для всех. Особое внимание она уделяет начинающим «социальным предпринимателям», помогая им раскрыть собственный потенциал. Сеть глобального лидерства «Животворящие голоса» насчитывает более 5000 участниц в 85 странах мира и ведет деятельность в основном в Восточной Европе, бывшем Советском Союзе и Центральной Азии. Глобальное партнерство «Животворящие голоса» верит в то, что участие женщин в жизни общества имеет решающее значение для его совершенствования. Благодаря поддержке партнерства все больше женщин баллотируется на выборные должности; в местных органах власти ведется работа по обучению женщин-кандидатов и руководителей, формированию у них лидерских качеств. Особую поддержку организация оказывает женщинам, заинтересованным в создании и развитии новых неправительственных организаций. В Институте глобального лидерства, который объединяет 1500 женщин-лидеров, учат отстаивать свои позиции по принципиально важным вопросам. Учебные программы партнерства помогают женщинам-предпринимателям создавать коммерческие предприятия, которые приносят стабильный доход их семьям и обществу в целом. Развитие глобальной сети позволяет женщинам налаживать совместную работу и оказывать содействие еще большему числу женщин-предпринимательниц на местах, представляя им важную информацию и помогая в организации и развитии собственного бизнеса.

В 1997 г. «Животворящими голосами» была организована и проведена конференция в Вене.

За десять лет, прошедшие со времени проведения конференции, «Животворящими голосами» было проведено более двадцати пяти тренинговых программ.

«Мы делаем все возможное, чтобы был услышан каждый голос рядовых членов гражданского общества».

Мы стремимся к тому, чтобы был услышан голос каждой женщины, а ее мнение принято во внимание; чтобы опыт, планы и возможности неправительственных организаций учитывались органами власти при принятии важных решений на различных уровнях».

На сайте www.vitalvoices.org можно ознакомиться с достижениями организации и сообщить с своим желанием оказать поддержку или начать совместную работу. «Я» ТЕТЯНА ИСАЕВА

«Право мусить бути на боці матері»

Газета «Dziennik» під гаслом «Право мусить бути на боці матері» публікує звіт про те, як дружини президентів Польщі, Німеччини, Грузії, Чорногорії і України брали участь у великій дискусії цієї газети на тему ролі працюючої матері.

Конференцію «Мама, яка професійно працює» у варшавському палаці Бельведер підготувала дружина польського президента Марія Качинська.

Катерина Ющенко наголосила під час дискусії, що в Україні працюючі матері, як і в Польщі, змагаються перш за все, зі стереотипами: «Вони хоча й мають подібну освіту до чоловіків, проте вони не піднімаються кар'єрними щаблями. Це саме чоловіки є менеджерами, як у державних, так і в приватних фірмах. Українці гарують і дома, і на роботі».

На запитання про варшавську конференцію щоденника «Dziennik» Катерина Ющенко наголосила:

«Я почула тут про такі справи, про які раніше навіть не думала — телепраця, еластична система працевлаштування чи про допомогу самоврядування дитячим садкам. Я не член уряду, але в тих організаціях, в яких я дію, я можу переконувати, що завдяки ним вдасться вирішити багато проблем працюючих матерів також і в Україні».

Перший крок. ДО УСПІХУ:

Ксенія Квітка
вiдповiдає на запитання «Я»

Серед учасниць міжнародного форуму «Живі голоси Євразії: саміт жінок та дівчат-лідерів» було багато молодих і яскравих дівчат. Під час роботи однієї з секцій я звернула увагу на виступи однієї з них.

«Я впевнена, що молоді жінки та дівчата мають брати участь в політиці. Коли я почала займатися громадською роботою, я почула про деякі речі, про які ніколи раніше не думала, і вирішила, що буду працювати над розвитком жіночого політичного лідерства». Виявилось, що ця дівчина — переможниця конкурсу «Крок до успіху», який ініціював і ось вже другий рік проводить для українських дівчат Український Жіночий Фонд.

Де я навчаюся?

Я навчаюся в Києво-Могилянській академії. Моя майбутня спеціальність — політологія. Мені дуже подобається навчатися, і те, чим я займаюся зараз, дуже добре вписується в мою майбутню професію.

Як мене виховували?

Традиційно: з ляльками Барбі, з рожевими сукнями, з м'якими іграшками. Я гралася в доньки-матері. Але з 11 років мене виховував батько, бо моя мама поїхала заробляти гроші для нашої сім'ї в Італію. Моя мама зробила велику справу для нашої сім'ї, але саме батько виховував мене. Він завжди був для мене авторитетом і прикладом. Він ніколи не був авторитарним і ніколи не «сюсюкав» зі мною. Він ніколи не казав мені, що я маю бути лідеркою, але з самого дитинства я була лідером серед моїх друзів.

Що я читала в дитинстві?

Казки Григорія Почепцова. Це дуже дивовижні цікаві казки. Я завжди любила діснеєвські мультики. Я захоплювалася Аладіном, Аріель, Сіндереллою і особливо Русалонькою.

Хто навчив мене бути лідеркою?

Я любила музику «Бітлз» і, коли мені було десять років, я прочитала книгу про них. Я не знаю, чи навчила вона мене лідерству, хоча самі вони і є справжніми лідерами. Я займалася

танцями, часто їздила з великою групою людей і мала відповідати сама за себе.

Якою є моя мрія?

Я хочу створити свою жіночу організацію і зараз намагаюся набратися досвіду. Зараз я працюю волонтеркою в декількох міжнародних організаціях. Я мрію розвивати лідерські якості у дівчат, особливо тих, хто живе в периферії.

Якою буде моя майбутня сім'я?

Я вважаю, що в сім'ї має бути паритет жінки та чоловіка. Я вважаю, що ми з чоловіком маємо доповнювати одне одного. Для мене сім'я є пріоритетом. Поза всякою кар'єрою я буду виховувати сама своїх дітей. Я буду навчати їх любити свою країну, бути чесними і порядними, відкритими і толерантними. Я буду підтримувати своїх дітей. Я бачу, що у людей не вистачає любові до своєї країни. Багато хто з мого оточення хоче поїхати жити в інші країни. Але я буду жити в Україні і буду робити так, щоб життя в Україні ставало кращим.

Ніхто, ніколи і нічого не вирішить за тебе. Цьому я буду навчати своїх дітей.

Що я хочу побажати українським дівчатам?

Якщо не ми, то хто? Якщо ми хочемо щось вирішити, то маємо брати це в свої ніжні ручки. «Я»

Перший крок. до успіху: МОЖЛИВОСТІ для українських дівчат

Як все починалось

Ідея широкої підтримки українських дівчат з лідерськими якостями народилася в середині громадських організацій, які вже мали досвід співпраці в рамках спільних благодійних проєктів у попередні роки.

Втіленням цієї ідеї стало заснування у 2006 р. конкурсу «Перший крок до успіху».

Метою конкурсу стала підтримка дівочого лідерства та сприяння ініціативним дівчатам 15-22-річного віку, які мають здібності організувати навколо себе однодумців, але обмежені в можливостях реалізувати свої ідеї. Молоді лідерки, перед якими після закінчення школи або університету постає питання вибору життєвого шляху, можуть зробити цей вибір на користь активної громадської діяльності, яка в подальшому принесе плоди їх оточенню і суспільству загалом.

В конкурсі взяли участь 275 дівчат. За результатами оголошеного конкурсу есе на тему «Я — майбутня лідерка» було відібрано 50 дівчат з усіх регіонів України. Вони були запрошені до Києва на зустріч з відомими жінками, які вже досягли успіхів у своїй професійній кар'єрі та громадській роботі. Особливу підтримку конкурсу надала Голова наглядової ради МБФ «Україна 3000» дружина Президента України Катерина Ющенко, яка виступила перед переможницями з промовою і поспілкувалася з ними під час благодійного обіду в Українському домі 28 червня 2006 р.

Зустріч майбутніх лідерок з відомими жінками отримала чимало схвальних відгуків і з боку дівчат, і з боку дорослих виступаючих, а також мала резонанс в пресі. За сприяння Організаційного комітету був створений документальний фільм.

Наступним етапом «Першого кроку до успіху-2006» стало оголошення конкурсу громадських проєктів серед дівчат-переможниць. В результаті було

підтримано 6 проєктів, гранти на які надав УЖФ. Усі проєкти успішно реалізовано дівчатами у 2007 р.

Враховуючи позитивні результати роботи у 2006 р., конкурс «Перший крок до успіху» було вирішено перетворити на щорічну програму.

Організатори

Організаторами конкурсу виступають: Український Жіночий Фонд (УЖФ), Український Освітній Центр Реформ, Благодійні Фонди «Здоров'я жінки і планування сім'ї», «Приятелі дітей — Україна» і «Приятелі дітей — США». Головою Організаційного Комітету є Марта Коломієць — директорка Національного інституту демократії України.

Учасниці

До участі в програмі запрошуються дівчата 15-22 років з усієї України, які відчувають бажання і сили працювати на користь суспільства та досягнути професійних висот. Перевага надається дівчатам, які перебувають у складніших умовах для старту своєї кар'єри — вихованкам інтернатних закладів (такі дівчата ідуть поза конкурсом), мешканкам маленьких містечок і селищ, депресивних регіонів країни тощо.

«Перший крок до успіху-2007»

Відбір учасниць у 2007 р. відбувався за трохі зміненою схемою, ніж у 2006 р. Від дівчат, які хочуть стати переможницями, організатори очікували не тільки есе про власне бачення жіночого лідерства, але й конкретних ідей та проєктів, які можуть принести користь їх місцевим громадам.

У 2007 р. в програмі «Перший крок до успіху» взяли участь більше 80 проєктів дівчат-лідерок. Найкращими визнані 30 проєктів, які будуть підтримані грантами Українського жіночого фонду у 2008 р. ▶

В український конкурс «Дівочий світ», який започатковано Харківським центром жіночих досліджень в 2000 р., задуманий як певна альтернатива традиційним «жіночим» конкурсам краси або кулінарного мистецтва. Його метою є пошук та подальша підтримка обдарованих молодих дівчат України, сприяння розвитку їх аналітичних, творчих та лідерських здібностей, розповсюдження знань з гендерної проблематики.

Важливим аспектом Конкурсу є створення умов для розкриття аналітичного та лідерського потенціалу дівчат з малих міст України, надання їм можливостей для подальшого зростання.

«Дівочий світ» став важливим заходом з підтримки творчої молоді, посилення інтелектуального та лідерського потенціалу дівчат в Україні. Конкурс надає змогу підтримати обдарованих та суспільно активних дівчат з малих міст та селищ України, неповносправних осіб, дітей-сиріт та інших молодих людей з обмеженими соціальними можливостями. Крім того, «Дівочий світ» стає поштовхом до участі в діяльності неурядового сектору, регіональних соціальних служб та реалізації інших форм соціально значущої активності.

Конкурс підтримують люди та організації, яким небайдужі проблеми молодого покоління українських жінок та які бачать потенціал сучасного дівочества. За результатами конкурсу здійснюється видання кращих робіт-переможців конкурсу «Дівочий світ».

Чому я взяла участь в конкурсі «Перший крок до успіху»?

Я людина активна і люблю брати участь у різних цікавих заходах. Будь-який конкурс — це виклик для тебе і для твоїх можливостей. Я із задоволенням взяла участь в конкурсі «Перший крок до успіху», бо це допомагає мені розвивати себе як лідера, як жінку. Коли я дізналась про цей конкурс (а за умовами треба було написати есе), я вирішила написати про жінок-лідерок. Але не про тих, хто є «number 1». Їх імена і так відомі. Я писала про жінок, які є лідерками повсякденного життя і які працюють над здійсненням своїх мрій. Імена цих жінок не з'являються в пресі, але вони роблять свою справу і можуть бути прикладами для молодих дівчат.

Етапи програми «Перший крок до успіху»

Програма складалася з трьох етапів:

- оголошення конкурсу і визначення переможців (1 квітня — 15 вересня 2007 р.);
- зустріч дівчат-лідерок у Києві з відомими жінками України та світу (14—15 жовтня 2007 р.);
- підтримка проєктів дівчат у регіонах (2008 р.).

Зустріч з відомими жінками у 2007 р.

14 жовтня 2007 р. в Українському домі відбулася зустріч 30 дівчат-переможниць програми «Перший крок до успіху» з відомими жінками-лідерками, які представляли Україну та інші держави світу.

Спеціальне послання учасницям зустрічі надіслала Дружина Президента України Катерина Ющенко. Головною доповідачкою на цій зустрічі стала Голова Всесвітнього Партнерства «Живі Голоси» Мелані Вєрвір, яка очолювала офіс Гілларі Клінтон у часи президентства Білла Клінтона. У своєму виступі вона привітала українських дівчат на шляху до нових перемог і відзначила важливість ролі лідерок у становленні громадянського суспільства в Україні.

Переможниці програми також отримали змогу поспілкуватися з американською астронавкою українського походження Гайдемарі Стефанишин-Пайфер. Вона розповіла їм, що в дитинстві не мала мрії побувати в космосі, але коли така мрія в неї з'явилася у дорослому віці, вона змогла її досягнути завдяки своїй наполегливості і вірі в себе навіть тоді, коли їй було відмовлено в участі у польоті. Торік вона таки побувала у космічній подорожі, двічі виходила у відкритий космос і збиралася у наступний політ у 2008 р.

Серед відомих жінок-лідерок, які надавали свої поради дівчатам і обговорювали з ними спільні плани на майбутнє, була посол України у Ватикані Тетяна Іжевська, дизайнер Аїна Гасе, що «вдягає» Ю. Тимошенко, телеведуча програми «Без табу» Ольга Герасим'юк, політолог Надія Дюк, Олімпійська чемпіонка Стелла Захарова, президент агентства «Карін» і

модель Влада Литовченко, жінка-банк'єр Людмила Распутна, редактор журналу «Единственная» Олена Скачко, віце-директор компанії «Кока-Кола» Соня Соутус, акторка і телеведуча програми «Ключовий момент» Наталія Сумська, керівник великого інвестиційного фонду Наталія Ярьсько та інші.

Захід відбувався у форматі благодійного обіду — дівчата сиділи за столиками разом з відомими жінками і могли спілкуватися з ними на будь-які теми. Ведучим вечора був Данило Яневський, який також представляв усіх жінок для широкої аудиторії.

Кожна з відомих жінок виступала з короткою промовою. Це було організовано для того, щоб дівчата краще познайомилися з усіма жінками, а не тільки з тими, хто сидів з ними за одним столиком.

Дівчат-переможниць також було запрошено на прийом з нагоди 10-річчя заснування Всесвітнього Парт-

Програма «Перший крок до успіху» планує створення мережі дівчат-лідерок в регіонах

нерства «Живі Голоси» та відкриття Євразійського регіонального саміту цієї відомої організації в Києві. Прийом відбувся у Софії Київській, у митрополичих палатах в українському стилі, завдяки чому більше 200 гостей з різних країн світу змогли ознайомитися з нашими національними традиціями і скуштувати українські страви.

15 жовтня дівчата отримали можливість познайомитися із роботою успішної компанії «Procter&Gamble», завітали до офісу та поспілкувалися з її керівництвом. «Procter&Gamble», яка підтримує бренд «Always», провела для активних дівчат України 4-годинний тренінг з розвитку лідерських якостей.

Також десять переможниць програми «Перший крок до успіху» (трьох дівчат-переможниць цього року і се-

меро — минулого) взяли участь у роботі Євразійського Регіонального саміту Всесвітнього Партнерства «Живі Голоси». Дівчата брали активну участь у роботі саміту та виступали на його сесіях в якості молодіжних експертів.

Залучення донорських та благодійних коштів

Щороку організатори програми «Перший крок до успіху» прагнуть залучити донорів та спонсорів до проведення зустрічі дівчат з відомими жінками. У 2007 р. підтримку цьому заходу надали: компанія «Кока-Кола», Український фонд «Наші діти», «Проктер енд Гембл», МБФ «Українська родина», ВАТ «Факмак», UCARE, «Ейвон», Horizon Capital.

Підтримка проєктів у регіонах

У 2007 р. було вирішено надати гранти для всіх проєктів, які були подані переможницями програми «Перший крок до успіху». Таких проєктів 30. На жаль, в цьому форматі неможливо назвати імена переможниць конкурсу та розповісти про дівчат та їх проєкти.

Середній розмір гранту — 500 доларів США.

Кошти будуть виділені у 2008 р. УЖФ, а також частково (для 10 проєктів) — компанією «Проктер енд Гембл» в рамках підтримки бренду «Олвейіз».

Перспективи програми

Програма «Перший крок до успіху» планує створення мережі дівчат-лідерок в регіонах, а також розширення програми за рахунок об'єднання зусиль з компанією «Проктер енд Гембл», яка зацікавлена у створенні дівочих проєктів, спрямованих на підвищення активності українських дівчат.

Програма не втрачає зв'язку з переможницями попередніх років, і організатори переконуються, що вибір лідерок був не випадковий. У майбутньому можливе створення спільних проєктів для учасниць програми різних років. «Я»

Зроби свій перший крок до успіху і ти!

Сайт Українського Жіночого Фонду
<http://www.uwf.kiev.ua/>

Гендерна політика ЄС: ..ВИКЛИКИ для України

ОКСАНА КИСЕЛЬОВА

кандидат філософських наук, президент ГО «Інститут ліберального суспільства»

Інститут ліберального суспільства — це партнер ХЖО «Крона» в Міжнародній програмі «Наша нова Європа: Польща, Чехія, Україна, Словачка /Жіноча політика та гендерна демократія» за підтримки Фонду імені Генріха Бюлля (Німеччина, представництво у Польщі).

В 2007 р. Київська міська громадська організація «Інститут ліберального суспільства» реалізує проєкт «Гендерна політика ЄС: виклики для України» за підтримки Фонду Генріха Бюлля, представництва в Польщі.

Підписавши численні міжнародні документи, Україна підтвердила свої зобов'язання щодо створення інституційних механізмів для впровадження гендерної рівності, посилення участі жінок в економічній, соціальній та політичній сферах, а також включення гендерних пріоритетів в локальні, національні та регіональні програми. Національним урядом за підтримки міжнародних інституцій і в партнерстві з громадянським суспільством зроблені і робляться певні кроки і зусилля на шляху включення гендерних пріоритетів в державну політику. Національний уряд створив державні інституції та прийняв національні стратегії для уповноваження жінок. Це стосується законодавство, виконавчу та суддівську гілки влади, а також самоуправління. Однак існує дуже велика різниця між тим, що на папері, та тим, що є в дійсності.

Останні десятиліття в Україні відбувалися драматичні економічні, політичні і соціальні зміни. Неоліберальні ринкові реформи, запроваджені міжнародними фінансовими інститутами, принесли приватизацію,

лібералізацію та макроекономічну дисципліну. Ці зміни мали великий вплив на розподіл власності, соціальних послуг, фінансів та змінили баланс влади. Гендер є одним із найважливіших аспектів цих змін, оскільки розподіл власності під час приватизації відбувався на користь чоловіків. В той же час жінки зазнали негативних наслідків зовнішньої (зовнішні борги) та внутрішньої (підвищення цін) лібералізації. Великою мірою це

Процес входження України до глобальної економіки супроводжувався серйозними відхиленнями від соціального розвитку — гендерної рівності та прав людини

пояснюється статусом жінок в економічній та владній структурі до 1989 р., а також тим, що стратегії перехідного періоду не брали до уваги гендерний вимір. Отже, процес входження України до глобальної економіки супроводжувався серйозними відхиленнями від стійкого соціального розвитку — соціальної справедливості, гендерної рівності та прав людини.

«Помаранчева революція» відкрила для України унікальну можливість реалізувати своє прагнення до Європи

та перетворитися на сучасну демократичну країну. Розширення Європейського Союзу, яке відбулося 1 травня 2004 р., відкрило нові перспективи для України в політичному, географічному та економічному вимірі. Сьогодні європейську інтеграцію проголошено одним із головних пріоритетів української політики. Впровадження європейських стандартів в політичній, економічній та соціальній сферах, включаючи гендерну рівність, є стратегічною метою для України. Гендерна рівність включена як пріоритет в План дій ЄС-Україна, а також як наскрізна тема в Стратегію розвитку України 2007-2013. В той же час гендерний аналіз Стратегії розвитку України 2007-2013 рр. показує, що потреба збалансування гендерної рівності залишається викликом.

Проєкт «Гендерна політика ЄС: виклики для України» спрямований на: аналіз гендерної політики в Україні у відповідності до гендерної стратегії ЄС; гендерний аналіз Допомоги для розвитку ЄС, Плану дій ЄС — Україна та Стратегії розвитку України 2007-2013; поширення знання про Допомогу для розвитку ЄС та гендерну стратегію ЄС.

В рамках проєкту за підтримки Фонду Генріха Бюлля, представництва в Польщі, 10 грудня 2007 р. відбувся семінар «Гендерна політика ЄС: виклики для України». «Я»

України жіноче обличчя — 2008

Кожна жінка, згадана на цих сторінках, зробила свій внесок в справу боротьби за гендерну рівність. Кожне із згаданих імен — яскрава зірка в історії українського жіночого руху.

Зірки гаснуть. Імена залишаються в історії доти, доки їх пам'ятають люди.

Світла пам'ять твоїм донькам, Україно!

ІСТОРИЯ УКРАЇНИ від давнини до сьогодення залишається історією чоловіків. Як часто ми стикаємося з тим, що жінка — яскрава, неповторна особистість — згадується лише як мати, донька, дружина, сподвижниця якогось видатного чоловіка.

Ми навіть і уявити собі не можемо, скільки імен залишилося невідомими для історії лише тому, що вони «жіночі».

Українські жінки, які прагнули свободи і гідного положення в рідній країні, не намагалися «потрапити в історію» і не ставили це за мету. Вони всім серцем вболівали за свою країну і хотіли кращої долі для своїх нащадків. Але вони не тільки мріяли про «світле майбутнє», вони боролися за нього і віддавали йому свої сили, енергію, а іноді і життя.

Український жіночий рух в Україні має свої особливості та свої неповторні характерні риси.

Вся історія України — це боротьба за українську державність та незалежність, і історія українського жіночого руху є її невід'ємною частиною.

В 2008 р. виповнюється:

60 років

Загальній Декларації прав людини: (10 грудня 1948 р.)

55 років

Конвенції про політичні права жінок (31 березня 1953 р.)

95 років

від дня смерті ЛЕСІ Українки (1871-1913) — видатної української поетеси, прозаїки, драматурга, перекладачки, літературного критика і фольклористки.

160 років

від дня народження ОЛЕКСАНДРИ Єфименко (1848-1918) — історика, етнографа, першої жінки в Російській

імперії, яка отримала ступінь доктора російської історії; авторки підручників з історії України.

145 років

від дня народження ЛЮДМИЛИ Старицької-Черняхівської (1863-1941) — української письменниці, літературного критика, драматурга, перекладачки, громадської діячки; учасниці жіночого руху в Україні; співзасновниці і заступниці голови Національної ради українських жінок у Кам'янці-Подільському.

145 років

від дня народження ОЛЬГИ Кобилянської (1863 — 1942) — видатної української письменниці і громадської діячки; однієї з ініціаторок створення Товариства руських жінок на Буковині.

175 років

від дня народження МАРКА Вовчка (Марії Маркович) (1833-1907) — видатної української письменниці. Саме її твори сприяли розвитку самосвідомості українського жіноцтва, готували його до сприйняття ідей світового фемінізму.

180 років

від дня народження ГАННИ Барвінок (Олександри Куліш) (1828 — 1911) — видатної української письменниці, яка вивнесла на обговорення жіночу тему.

140 років

від дня народження МАРІЇ Грушевської (1868 — 1948) — перекладачки, педагога, громадської діячки.

115 років

від дня народження ГАННИ Дмитерко (1893 — 1981) — десятиці лігону Українських січових стрільців, згодом — Української армії.

120 років

від дня народження ГАЛИНИ Журби (Галини Домбровської) (1888-1979) — української письменниці, просвітительки.

145 років

від дня народження МАРІЇ Загірньої (Марії Грінченко) (1863 — 1928) — перекладачки, просвітительки українського жіноцтва.

175 років

від народження ПЕЛАГЕЇ Литвинової-Бартош (1833-1904) — етнографа, письменниці, громадської діячки.

50 років

від дня народження СОЛОМІЇ Павличко (1958-1999) — письменниці, публіцистки, авторки праць з історії фемінізму, дослідниці становища жінок в суспільстві, ініціаторки створення Центру феміністичних та гендерних студій при інституті літератури ім. Т. Шевченка НАНУ.

50 років

від дня народження ЛЮДМИЛИ Смоляр (1958 — 2004) — блискучої наукової діячки, доцента кафедри історії Одеської державної академії харчових технологій, дослідниці історії жіночого руху України, кандидата історичних наук.

95 років

від дня народження ДАРІЇ Ребет (1913-1992) — видатної української політичної і громадської діячки, публіцистки; активістки жіночого руху в еміграції; делегатки 1-го Світового конгресу українок у Філадельфії 1948 р.

110 років

від дня народження НАТАЛІЇ Ужвій (1898 — 1986) — видатної української актриси, просвітительки. «Я»

Не хотим петь В хоре рабов

Объединение журналистов-гендерщиков:
из обороны — в наступление

ГАЛИНА ПЕТРИШВИЛИ

редактор международного он-лайн журнала «КавкАзия», президент Ассоциации журналистов «ГендерМедиаКавказ», Тбилиси, Грузия

Недавно исполнилось четыре года, как мы существуем в официальном статусе и семь лет, как вообще работаем вместе. За это время нам удалось понять, что мы должны перестать оправдываться и начать наступать.

Было время, едва ли не каждое свое выступление журналистки предваряли прамбулой: «Я, конечно, не феминистка, но...» После этого следовал та-

тут ближайший сосед — этнография или феминизм?!

В нашей организации — Ассоциации журналистов «ГендерМедиаКавказ», да и в международной сети журналистов-гендерщиков «КавкАзия», которую нам удалось сплотить, этот вопрос продолжает всплывать время от времени. Однако то, что «процесс пошел», я поняла совсем недавно, на одной из наших национальных пресс-конференций. Мы пригласили журналистов, чтобы представить новый проект — создание грузинской версии журнала «K@вкАзия». Журнала феминистского по сути и довольно революционного для нашей культуры и практики наших СМИ (найти его

на нашей грешной земле.

Куда наступать?

Мы, журналисты, многое можем. Мы — мощнейшая сокрушительно-созидательная сила. Жаль, что слишком редко она является самостоятельной и консолидированной. Нашу мощь — да на мирные б цели. Вопрос глобально-философский, и невозможно объять необъятное. Наша Ассоциация ставит себе гораздо более локальную задачу. Точнее, две взаимосвязанных. Первая: оздоровление цеха журналистов. Вторая: оздоровление той продукции, которую он вырабатывает.

А теперь определимся по каждой.

Большинство наших коллег почти уверены, что в «цеху» проблема если и есть, то никак не касается пола журналистов. Да, платят нам мало, да, со свободой слова есть большие пробуксовки, действительно, журналистов запугивают, бьют, а иногда и убивают. Но причем тут пол? Поразиительно, но даже женщины, притом весьма критично смотрящие на мир, не видят элементарных несоответствий. Вот хотя бы самое очевидное из них: на фоне абсолютной феминизации профессии в целом (до 80 процентов!) — абсолютное мужское доминирование в руководстве. Это — нормально? Если мы принимаем это положение как нормальное и естественное, то расписываемся в том, что наше женское большинство настолько слабее (скажем прямо — тупее, ленивее, трусливее и бездарнее) мужского меньшинства, что не в состоянии выдвинуть своих лидеров. Это так? Неужели это так?! Окружающая действительность показывает — отнюдь. Женщины более образованны, они лучше учатся на факультетах журналистики, они больше работают в редакциях, они ответственнее и тщательнее в выполнении редакционных заданий. Но почему же все это мало влияет на их карьерный рост?

Журналистки наивно считают, что совмещение работы с выполнением семейных обязанностей — это их сугубо частная проблема. Работодатель с радостью разделяет это заблуждение

кой спич, после которого было непонятно, почему ж ты, матушка, себя оговариваешь?

Странно, но хорошим тоном считалось (кое-где считается и поныне) дистанцировать гендерную тему от феминизма — дескать, это что-то совсем, совсем другое! Дескать, мы про баланс, про толерантность, про специфику мужчин и женщин. (Мол, мы не феминистки, мы — хорошие.) Правильно, гендеризм — про специфику. Но не в этнографическом плане (как кое-кому очень хотелось бы), а — в контексте понятий доминирования и подчинения. А теперь скажите, кто

можно тут — www.gmc.ge). И вот мой коллега Цицино Джлухидзе — традиционнойшая из грузинок, скромнейшая из скромных, образец кавказской жены и матери — перед камерами, микрофонами и раскрытыми блокнотами спокойно заявляет: «Да, дорогие коллеги, наш журнал феминистский, и мы будем его делать, потому что это важно для нашей страны. И если вы думаете, что я не феминистка, то глубоко заблуждаетесь». Та пресс-конференция прошла на удивление доброжелательно, и мы много говорили о феминизме — в прикладном его смысле, в чем он проявляется и где его заслуги

Когда затрагиваешь эту тему, мужчины-журналисты, далекие от гендерного знания, едва не крутят у виска. Это же так понятно, говорят они, у женщин же семья — СЕ-МЬ-Я, понимаешь?! Им же надо за детьми смотреть, ужин готовить. Неудивительно, что у них меньше времени на карьеру.

Полное неведение относительно целей томов документов о правах работников с семейными обязанностями! Сами журналистки тоже представления не имеют, что их права где-то уже обговорены и защищены, что борьба на эту тему состоялась десятки лет назад и окончилась победой. Журналистки наивно считают, что совмещение работы с воспитанием ребенка или выполнением других семейных обязанностей — это их сугубо частная проблема. Работодатель с радостью разделяет это заблуждение. В итоге в одной из самых феминизированных (и продолжающей стремительно феминизироваться) профессий начисто отсутствуют хоть какие-то импульсы по улучшению условий для женщин. Сами журналистки, как правило, не имеют вредных привычек говорить о своих семейных обязанностях (хотя, согласно традициям, о которых у нас многие любят потолковать, оно бы и в пору), беспрекословно ездят в любые командировки, работают сверхурочно. Как они устраиваются со своими детьми — это их и только их проблема.

К слову сказать, если у журналистки даже нет семьи и никаких семейных обязанностей (к сожалению, таких у нас все больше), вовсе не факт, что ее карьерный рост будет адекватен мужскому. Таковы уж традиции.

К этому следует добавить практику прямой дискриминации — в частности, сексуальные домогательства на рабочем месте. Условия дикого рынка, сексуализация культуры и общее снижение моральных правил приводят к тому, что уже со студенческой скамьи будущая журналистка как бы усваивает положение вещей, когда карьера зависит от того, насколько удастся «охмурить» мужчину-начальника. И это тоже проблема, о которой мы пока почти не говорим, она висит над нами, как ядовитое облако, которое давно уже стало привычной частью ландшафта.

Кривое зеркало

С цехом мы, хоть и схематично, разобрались. Теперь — о его продукции. 16

февраля 2005 г. в 76 странах мира был осуществлен грандиозный проект — Глобальный Гендерный Медиа-Мониторинг — GMMР (он проводился уже третий раз с интервалом в 5 лет). В Грузии работу в GMMР-2005 осуществляла Ассоциация журналистов «ГендерМедиаКавказ». Докладываю об общем результате. В тот день, 16 февраля, авторами в исследуемых национальных медиа на 80 процентов были женщины. Они были авторами сюжетов, ведущими на теле- и радиопередачах, редакторами информационных выпусков, авторами статей и интервью. Эти 80 процентов, рассказывая свои сюжеты, в 8 случаях из 10 героями выбрали мужчин. О женщинах они рассказали лишь в 20 процентах случаев. Из оставшихся 20 процентов авторов-мужчин в тот день все — ВСЕ! — рассказывали только о мужчинах, и ни один из их материалов хоть в какой-то степени не был посвящен женщине или женскому опыту.

Причины дискриминации женщин скрыты в патриархатном общественном укладе и могут быть преодолены только при условии гендерно-чувствительной политики как медиа, так и государства

Два года назад мы совместно с коллегами по Южному Кавказу и Центральной Азии делали любопытный региональный проект. Мы решили посмотреть, КТО является экспертами для наших газет? Собственно, мы знали кто. Нам хотелось понять, почему мы, журналисты, так предпочитаем именно мужскую точку зрения? Почему мы зомбированы на то, чтобы интервьюировать преимущественно мужчин? Результаты исследования показали, что дискриминация женщин, помимо всякой другой, идет еще и на уровне предпочтений. При этом нельзя утверждать, что, отдавая приоритет мужской экспертной оценке, журналисты действуют осознанно. Причины гораз-

до глубже — они скрыты в патриархатном общественном укладе и могут быть преодолены только при условии гендерно-чувствительной политики как медиа, так и государства.

Ну и что делать?

Перво-наперво — не терять оптимизма. В общем-то, жизнь дает для него повод. Когда мы начинали, это был ужас и кошмар непонимания. «Дамы», «слабый пол», «прекрасный пол» — этими цветочками обильно уснащали свои тексты даже журналистки нашей сети. Очень трудно было достучаться до «непосвященных» коллег-журналистов, не говоря уж о редакторах. Однако показательно, что женщины-журналистки гораздо легче и быстрее понимали нас, чем их коллеги-мужчины. Большинство все понимает с полуслова, и когда мы говорим о дискриминации, им ничего не надо особенно объяснять, «гендерные линзы» (или классовое чутье!) у большинства врожден-

ные, надо их только включить и настроить.

В принципе, я употребляю концептуально неправильные слова — «наступление», «классовое чутье» — для нашей ситуации. Мы не готовим «бабий бунт» и не являемся сторонницами расправы над мужчинами в профессии (да и вообще). Тем более что в нашей сети есть мужчины — хоть и немного, но проверенные феминисты. И все же — наступательная позиция необходима. Надо отдавать себе отчет в том, что:

- а) журналистки, заявляя о своих правах, требуют для себя должное;
- б) феминизм — наш друг и инструмент, замены которому просто нет в ▶

В помощь гендерным практикам: издания по вопросам гендера

■ **Информационно-просветительское издание «Я» Харьковской женской организации «Крона»** www.krona.org.ua. Финансовую поддержку издания осуществляют: Фонд имени Генриха Белля (представительство в Польше), Фонд содействия демократии Посольства США в Украине, Управление труда и социальной защиты населения Департамента защиты здоровья Харьковского городского совета.

Выпуски 2007 №1, 2 Равные права и возможности женщин и мужчин
Выпуск № 3 Взаимодействие в решении гендерных проблем
Выпуск № 4 Гендерное насилие
Выпуск № 5 Лучшие практики решения гендерных проблем
Специальный выпуск для Украины и Беларуси «Равные права и возможности женщин и мужчин» при поддержке Фонда имени Фридриха Эберта, представительство в Украине.
Специальный выпуск «Гендерные аспекты евроатлантической интеграции» при поддержке Центра информации и документации НАТО в Украине и Фон-

да имени Генриха Белля (представительство в Польше).

■ **Он-лайн журнал «К@вкАзия»** www.gmc.org

■ **Гендер для чайников**
Издание осуществлено при поддержке Фонда имени Генриха Белля http://eu.spb.ru/gender/gender_for_dummies.pdf
Ссылка любезно предоставлена <http://community.livejournal.com/feministki/>

■ **30 & 1 питання про гендер**
Збірку видано Коаліцією молодіжних громадських організацій Черкаської області «Молода Черкащина» в рамках Програми «Рівна участь жінок та чоловіків у процесах прийняття рішень». <http://www.mch.cu.ua/mch@major.com>
mch_coalition@ukr.net

■ **Інформаційний бюлетень громадської організації «Жіночі перспективи»**
за підтримки Посольства Фінляндії та Королівства Норвегії в Україні www.gender.net.ua

достижени наших широких групових інтересів;

в) надо действовать ярко и не бояться своей авангардности и даже некоторой эксцентричности;

г) надо научиться спокойно воспринимать даже самую жесткую критику;

д) надо (тут тяжелый вздох) активно идти на сотрудничество с государством.

Последний пункт мало у кого из журналистов вызывает энтузиазм, но без него просто невозможно добиться системных изменений.

С теорией ясно, а что вы делаете на практике?

Представим, что это вопрос из зала. Тут я могу говорить долго и еще более горячо. Я могу рассказать про ежегодные Международные конференции журналистов-гендерщиков, которые мы проводим уже пять лет — и какой они имеют резонанс в мире, и как они обрастают идеями, инициативами, проектами в разных странах (конференция поддерживает наш постоянный партнер — Гендерная Программа БДИПЧ ОБСЕ, спасибо ей). Могу рассказать о проекте «Журналисты против сексизма в массовой культуре» и о Медиа-бале (тут нас поддержала Женская программа Фонда «Открытое общество — Грузия», спасибо ей!). Можно бы поговорить о разных мониторингах, которые мы проводим, и об их результатах — нередко шокирующих. О многих волонтерских акциях — национальных и международных, в которых не ленимся участвовать. Отдельная тема — о работе в Коалиции женских НПО Грузии.

И о многом другом. Но я остановлюсь на самом интересном проекте — он-лайн журнале «К@вкАзия» (еще раз напоминаю его адрес — www.gmc.org). Его не надо путать с Коалицией «КавкАзия» — это международное объединение гендерных журналистов, которое создано на самой первой из наших ежегодных конференций. Журнал «К@вкАзия» — это один из продуктов Коалиции «КавкАзия» (разница в названии — в написании второй буквы).

Это любимое дитя и нашей Ассоциации, и Коалиции, и целого ряда наших коллег, авторов, подруг и друзей по всему миру. Это дитя природы — чистейшего, бескорыстнейшего межд-

народного взаимодействия, потому что весь первый год своего существования он выходил без единого цента финансирования откуда бы то ни было. Просто одна из наших активисток вызвалась быть редактором, остальные назвали себя авторами, верстальщицами, корректорами, переводчицами. Причем все — из разных стран. Мы очень хотели иметь пространство, комфортное для нашего образа мыслей. Уже первые номера вызвали аплодисменты не только в Грузии или Узбекистане, но и очень далеко от нашего региона. К слову сказать, из США и Нидерландов, из Канады и Испании нам пишут: мы не предполагали, что в вашем регионе (который остальной мир воспринимает как что-то не очень понятное и таящее потенциальную угрозу) — есть такие женщины. Такие — имеющие критический взгляд, трезво оценивающие свои возможности и реальность, стремящиеся к гармонии, при этом образованные и талантливые.

Самое интересное, что феминистский журнал оказался востребованным и в обычных журналистских кругах — нашим коллегам почему-то интересно, что мы там пишем, на своей территории. Недавно мы стали переводить его на национальные языки. По странной традиции, сложившейся в нашей сети, взялись за это, не имея денег, но имея большое желание. Просто созрели морально, естественно пришли к этой фазе. И он заговорил по-грузински, таджикски, украински, азербайджански, кыргызски... Надеюсь, что он изучит и другие языки. Еще немного организационных усилий — и мы сможем печатать и твердые копии. А это значит, что он станет доступным в отдаленных районах наших стран, он сможет поговорить с самыми простыми женщинами, жизнь которых особенно трудна и порой кажется беспросветной.

Активисты волонтерски переводят «К@вкАзию» в Грузии, Украине, Азербайджане, Таджикистане, Кыргызстане. Они делают это бесплатно или отдавая свои деньги на перевод. Никто не заставляет их, но они делают это. Это значит, что идея, которая лежит в основе, — очень живая и правильная, она сама себя строит и развивает, сама к себе привлекает сторонников и работает. «Я»

Гендерні дослідження та гендерна політика в Україні: брак комунікації?

ТАМАРА МАРЦЕНЮК

соціолог, дослідниця гендерних питань, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Гетеборзький університет (Швеція)

ЗМЕТОЮ впровадження політики гендерної рівності наша держава прийняла низку документів, серед яких варто відзначити Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (вступив в дію з 1 січня 2006 р.) та Державну програму з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період до 2010 року (затверджену Кабінетом Міністрів 27 грудня 2006 р.). Хоча ці документи засвідчують увагу з боку політиків до гендерного питання, їм — як і іншим законодавчим актам — бракує однієї важливої складової — уваги саме до гендерних (соціологічних) досліджень. Адже перш ніж впроваджувати гендерну політику, варто здійснювати ретельний моніторинг існуючої ситуації. А потім, відповідно, досліджувати результати цієї політики.

На мою думку, протягом останніх років в Україні налагоджено досить непоганий діалог та співпрацю між державними структурами, відповідальними за гендерну політику (Міністерство у справах сім'ї, молоді і спорту) та громадськими організаціями. В цьому мені достатньо переконали нещодавній круглий стіл «Посилення діалогу між владою і громадськістю щодо вирішення актуальних гендерних питань», організований 13 листопада 2007 р. всеукраїнською громадською організацією «Жіночий консорціум України» за підтримки Регіонального представництва Фонду Фрідріха Берта в Україні та Білорусі. На цьому круглому столі як представники міністерства, так і громадських організацій продемонстрували вміння успішно комунікувати та знаходити спільну мову.

Однак, на мій погляд, в цьому діалозі слабо представлена чи майже відсутня ще одна важлива ланка — дослідники, науковці, експерти. Можливо, їх в Україні немає? Звісно, порівняно із західними країнами, їх не так багато. Але якщо провести дослідження українських університетів, то можна побачити, що чи не в кожному є такі дослідники. Що їм бракує? Я думаю, налагоджено спілкування, мережі. У Швеції є велика електронна мережа дослідників гендерних питань. У мене одного разу було запитання про проституцію. Я написала до мережі — і за кілька днів отримала з десяток відповідей. Відгукнулися дослідники проституції з різних шведських університетів. В мережі циркулює інформація про конференції, дослідження, важливі події тощо. У Швеції ця мережа створена під керівництвом Шведського секретаріату з гендерних досліджень — спеціального державного органу, який координує гендерні дослідження в країні. Мережу гендерних дослідників, але на пострадянському просторі, зібрав Харківський центр гендерних досліджень.

З іншого боку, можливо, дослідники самі не дуже хочуть виходити на діалог, вважаючи, що гендерне питання — глибоко інтелектуальне, його не під силу зрозуміти загальній масі населення. Такий варіант можна назвати причиною того, що дослідники неактивно залучаються до державно-громадських обговорень гендерних питань. Але оскільки держава поки що не усвідомила важливості проведення кількісних та якісних досліджень гендерних відносин, то експерти та науковці задіяні переважно у міжнародних проектах, фінансованих міжнародними грантами. Дійсно, українською ситуацію щодо сфери гендерних відносин моніторять переважно міжнародні організації та їх представництва в Україні. Про статистичні дані взагалі слід кричати. У Швеції я просто захожду на сайт Шведського статистичного бюро,

на англійську версію, і кажаю книжечку «Women and Men in Sweden: Facts and Figures 2006. Statistic Sweden, Stockholm». Аби знайти дані по Україні, наприклад, різницю в оплаті праці, я прошу друзів поїхати до бібліотеки Вернадського, скопіювати, відсканувати і переслати мені. Звісно, стратегічно важливу інформацію треба берегти як зіницю ока, обмежувати до неї доступ.

Насправді просто попередити ще багато роботи. Причому у всіх — державних службовців, громадських активістів, дослідників. Безперечно, у режимі плідної комунікації робота на спільний результат проходитиме швидше і даватиме позитивні результати. «Я»

Серед запрошених на конференцію «Рік гендерної рівності в Україні: європейський вибір», що відбувалася у вересні в м. Києві, була одна з гендерних експертів міжнародного рівня — Бонні Бернстром. В своєму виступі вона наголосила: «Жінки та чоловіки мають мати рівні права та можливості в політиці. Жінки та чоловіки мають мати рівні права та можливості в економіці. І це має стати справою держави та вирішуватися на державному рівні. Гендерна рівність має стати справою кожного члена суспільства. Шведський досвід свідчить про те, що чоловіки можуть поліпшити своє життя, якщо вони починають піклуватися про маленьких дітей, особливо про немовлят. Шведський досвід доводить: гендерна рівність — це вигідно. Вигідно для держави. Вигідно для всіх членів суспільства, як для жінок, так і для чоловіків. Компанії, які прагнуть, дотримуючись принципів гендерної рівності, отримують більший дохід, більший оборот капіталу. Країна, яка вибудовує свою політику, дотримуючись принципів гендерної рівності, стає багатішою».

Ставлення

Ці рядки з далекої Америки надіслала в редакцію «Я» надзвичайно яскрава жінка — директор Програми партнерства громад Фундації Україна — США «Розвиток миру та добробуту через спільні демократичні цінності», фінансованої Агенцією США з міжнародного розвитку (USAID), п. Віра Андрушків. Ми передаємо їх Вам разом з її листом.

«**Ч**им довше я живу, тим більше я усвідомлю значення ставлення до життя. Ставлення, як на мене, більш важливе, ніж фактичні події. Воно більш важливе, ніж досвід минулого життя, освіта, гроші, обставини, невдачі, успіх, ніж те, що люди подумують, скажуть або зроблять. Воно набагато важливіше, ніж зовнішність, обдарованість або вміння. Воно може створити або знищити коло знайомих, церкву, дім. Дивна річ: ми можемо завжди по-різному впливати на хід подій, обираючи те чи інше ставлення. Ми не можемо змінити нашого минулого. Ми не можемо відвернути неминучого. Тільки одне, що ми можемо змінити — це загарти на єдиній струні, і та струна — ставлення... Я переконаний, що життя — це на 10% те, що трапилося зі мною, і на 90% — моя реакція на події. І так тралється з вами. Наше ставлення в наших руках».

Чарльз Свіндел

Дорогі пані-співвітчизниці!

Минулого літа я мала нагоду познайомитися з Тетяною Ісаєвою під час програми «Відкритий Світ» та довідатися про цікаву ініціативу Харківської жіночої організації «Крона». Пишу до Вас, щоб поділитися думками та досвідом співпраці між Америкою та Україною. Хоча я народилася в Україні, я майже ціле своє життя прожила в Америці, і тому в мене поєднання і українського та американського менталітету.

Випродовж історії українська жінка відіграла важливу роль у суспільстві та вмiла знайти себе в будь-яких обставинах — вона була і дружиною, і матір'ю, і невід'ємною частиною середовища, на яке вона впливала. Кожне покоління мало своє завдання чи то в Україні, чи на еміграції. Поема «На все є час» Ліни Костенко мене не раз надихала та відновлювала віру та надію.

Загальновідомо, що історики визначають чотири хвилі еміграції до Америки. Перша і друга хвиля організували громадське життя: будували церкви, школи, «Українські доми», організували хори, драматичні гуртки — все за власні кошти та на добровільних засадах як «волонтери». Українська громада і працююча, і жертвенна. Всі допомагали як могли — чи грошима, чи наполегливою працею. Ми в Америці любимо казати, що наші церкви та школи «побудовані на варениках — пірогах». Саме так заробляли гроші на варениках та українських стравах на фестивалях і тим самим поширювали знання про Україну. Нещодавно була стаття в престижній газеті New York Times та відео про таких же українських жінок-волонтерів, які ще й тепер щотижня сходяться, щоб ліпити вареники та допомагати утримувати церкву та школу, а люди мають місце, де поспілкуватися та смачно поїсти.

http://video.on.nytimes.com/?fr_story=3a2145f179dae5bec6572ca6d93d6db898eedae

Українські емігранти застосовували принцип «Помагай собі сам». Згодом третя хвиля організувала «Самопоміч» кредитівки (кредитні спілки). Їх діяльність розпочиналась із скромних заощаджень, іноді менших 100 доларів, а тепер статутний капітал деяких кредитівок досягає до ста мільйонів і більше доларів. Українська громада постійно пам'ятала про події в Україні та активізувалась в американській політиці, щоб донести правдиву інформацію про життя в Україні.

Третя еміграція після Другої світової війни посилила життя цих громад та активно працювала над збереженням української мови, культури та історії. Українська громада заклала кафедри українознавства в престижних університетах, таких як Гарвард та Колумбія, щоб впроваджувати українські дисципліни серед науковців.

Моє покоління виростало в дох свiтiах: з одного боку, моя мама виховувала мене в українському дусі, проте життя та американське середовище змусило мене навчитися відстоювати свою позицію. В університеті не раз приходилося посперечатися та заявити, що Україна не те саме, що Росія, і що Росія не синонімом Радянського Союзу. В Америці в 1960-х та 1970-х рр. ми організували Комітети з захисту прав людини в Україні та поширювали інформацію про

порушення прав людей та масові арешти інтелігенції.

В історії України є багато пам'ятних подій та трагедій — як для вас, так і для нас на еміграції, між ними і Голодомор, і Чорнобильська катастрофа, а з позитивних — РУХ, проголошення незалежності України та вже всім у світі відома Помаранчева революція. Саме остання здобула пошану іноземців та доказала, що український народ вже вмiє вибороти свої права. Це надзвичайно важливо у щоденному житті та в епосі глобалізації. Україна розвивається як європейська держава, вона не знаходиться у вакуумі: світові події, нові хвилі, нова епоха глобалізації до великої міри ускладнюють ці процеси. Українці відшукують та заповнюють чорні та білі плями історії, виробляють та утверджують свою українську ідентичність.

Достіть часто вагомі причини заставляють українську жінку виїжджати як на захід, так і на схід, і тут треба не загубити свого «я», не забути свого коріння, своїх традицій та культури та своєї гідності, а продовжувати свою роль бути амбасадором України!

Сьогодення вимагає іншого підходу до нашої роботи. Україна та українські жінки мають багато позитивних якостей, та, на превеликий жаль, не завжди вмiють показати свої переваги. Треба вмiти представити та подати себе та Україну, щоб іноземці мали нагоду та хотіли її пізнати. Це в ніякому випадку не означає хвалити чи перехвалювати, але це також не значить знецінювати себе, занижувати свого самооцінку та вічно критикувати все та говорити, що все погано.

Через мою працю в університетах та у Фундації Україна-США я мала нагоду познайомитися з багатьма людьми, подорожувати та працювати з різними містами по цілій Україні та, найважливіше, чути та спостерігати за реакцією американців, які працюють з Україною та стали її «фанатиками». Вони захоплюються людьми, культурою та традиціями та допомагають як волонтери. Деякі колишні волонтери Корпусу Мир у подальшому працюють над проектами, турбуючись енергетичними питаннями та забрудненням довкілля. Ще інші американські партнери Програми Фундації Україна-США «Партнерство

громад» зосереджують свою увагу на студентах, сиротах та лікарях. Вони влаштовують різні імпрези, щоб зібрати фонди, а Ротарі клуби та меценати часто додають рівноцінні суми.

Мій досвід довголітньої громадської праці дозволяє мені стверджувати, що іноді одна людина відіграє важливу роль. Варто не забувати, що на помилках вчаться, а це стимулює до подальшої праці. Тож не бійтеся помилитися і не бійтеся критики! Прислухуйтеся до тих, що працюють в громаді, а не перемайтеся критикою тих, які нічого не роблять. Радійте своїми малими успіхами — вони вас зміцнюють та додають самопевненості, радійте успіхами всіх та підтримуйте одну одну.

Кому як не нам, жінкам, відомо, що Україна матиме прекрасну нагоду показати себе та стати «terra cognita» в 2012 р. підчас чемпіонату Європи з футболу, бо це дозволить нам цілеспрямовано зайнятися покращенням інфраструктури, розвитком туристичних об'єктів, тренуванням персоналу гостинності, тренуванням

Треба вмiти представити та подати себе та Україну, щоб іноземці мали нагоду та хотіли її пізнати

перекладачів, виготовленням якісних матеріалів, веб-сторінок різними мовами, виготовленням сувенірів, компакт-дисків української музики і т. п. Іншими словами — це прекрасна нагода для різних професіоналів проявити себе та показати іноземцям Україну як справжню європейську державу з високою різноманітною культурою, звичаями та талановитими, працюючими людьми.

Дорога жінко, мамо! Розпочни із себе. Від твоїх рук залежить добробут сім'ї, родини і в цілому держави. Стань більш активною, ініціюй різні проекти, не тільки реагуй на події, а твори їх! Плекай надію та вір у майбутнє, бо, як сказав Богдан-Ігор Антонич, «...Бо щастя це трикутник, а в нiм три боки: віра, надія, любов...»

Бажаю Вам багато успіхів у вашій праці!
З сeрдечним привітом, Віра Андрушків

2007 г.

Президентом Індії вперше в історії країни обрана жінка — 72-літня Пратібха Патіл. Патіл, которая до своего выдвижения занимала пост губернатора штата Раджастан на западе Индии, является многолетним членом партии «Индийский национальный конгресс» (ИНК). В период с 1962 по 1985 гг. заседала в законодательном собрании штата Махараштра. В разные годы она держала портфель министра жилищного строительства, социального развития, туризма этого крупного штата со столицей в Мумбаи. После этого Патил была избрана в верхнюю палату индийского парламента от ИНК. До начала политической карьеры работала юристом. Президент в Индии выполняет в основном церемониальную роль, являясь гарантом соблюдения демократических норм, и не обладает реальной исполнительной властью. При этом глава государства является верховным главнокомандующим, имеет право ввести чрезвычайное положение и утверждает премьер-министра.

2007 г.

Новый премьер-министр Франции Франсуа Фийон, назначенный накануне вступившим в должность президента Николая Саркози, сформировал правительство, составе которого 8 мужчин и 7 женщин. Министром внутренних дел назначена бывший министр обороны 61-летняя Мишель Альо-

Мари. Она занимала пост министра обороны и министра по делам ветеранов в правительстве Франции с 2002 г. Юрист по профессии, имеет опыт работы в муниципальных органах власти, в партийных структурах «Объединения в поддержку республики». В планы Альо-Мари входило участие в президентских выборах 2007 г., однако в январе этого года она выступила в поддержку Саркози.

Министром юстиции стала Рашида Дати, которая была пресс-секретарем нового президента Франции Николая Саркози в период предвыборной кампании. Дати — 41-летняя экс-судья арабского происхождения. Она стала одним из самых видных советников кампании Саркози. У нее нет опыта работы в правительстве, но Саркози, бывший министр внутренних дел, ценит ее происхождение из семьи с 11 детьми, живущей в жилом массиве в центральной Франции, и использует ее в попытке улучшить свои отношения с иммигрантскими предместьями, охваченными мятежными настроениями, писала ранее The Times (полный текст на сайте InoPressa.ru). Министром сельского хозяйства стала Кристина Лагард, занимавшая ранее пост министра внешней торговли. 2007 г. Советник по национальной безопасности Японии Юрико Коике (Yuriko Koike) 3 июля была назначена новым министром обороны страны.

Гендерний ІНТЕРАКТИВНИЙ театр

ІРИНА КОНЧЕНКОВА
директорка МГО «Школа Рівних
Можливостей»

НАШ ТЕАТР був створений у серпні 2002 р. під час пошуків нових більш ефективних форм просвітницької роботи серед молоді за інноваційною інтерактивного методикою.

Гендерний інтерактивний театр — це поєднання сценічного мистецтва та соціальної послуги, це інноваційна інтерактивна методика спілкування.

Візуальні форми подання інформації в порівнянні з тренінгом — більш яскраві, дохідливі; вони спонукають до роздумів, до активних дій. Невипадково сьогодні театр є серцем Школи Рівних Можливостей. Без участі театру не здійснюється жоден проєкт. Всі волонтери й волонтерки Школи прагнуть у ньому брати участь.

Основний методологічний підхід Школи — «рівний — рівному», тобто робота серед однолітків — втілюється і в діяльності інтерактивного театру. Вистави за участю підлітків та молоді найкраще сприймаються не лише молодіжною, але й дорослою аудиторією.

Концепція освіти «рівний — рівному» розроблена фахівцями Міністерства освіти і науки України для поширення знань щодо здорового способу життя. «Досвід із запобігання проявів негативної поведінки неповнолітніх, надбаний громадськими організаціями, показує, що найоптимальнішим методом профілактичної роботи є навчання однолітків, коли молода людина оволодіває знаннями та набуває соціального досвіду в ході спілкування з ровесниками». Саме такий досвід і таку форму оволодіння знаннями використовує й передає Школа Рівних Можливостей в усіх напрямках своєї діяльності. І не лише через постійну тренінгову роботу, а й через просвітництво засобами інтерактивного театру.

Прем'єра перших п'яти вистав відбулася 19 серпня 2002 р. на Набережній Євпаторії. Цю дату ми й вва-

жаємо днем народження Гендерного інтерактивного театру. Сьогодні вистави театру, яких у репертуарі вже понад 20, присвячені таким важливим соціальним проблемам, як подолання насильства, запобігання наркоманії, алкоголізму, СНІДу, торгівлі людьми. В них задіяні сотні учасників і учасниць. Найголовніші вистави — це: музична феєрія «Макові пелюстки» (алегорична історія про виникнення наркотиків та явища наркоманії); театр пластики «Янголи Світла і Темряви» (коханця і смерть, наркотична залежність та ВІЛ/СНІД...); театр танцю «Woman» (гумористичний танець про пошуки «справжньої» дівчини); театр моди (показ моделей, виготовлених учасниками та учасницями Школи Рівних Можливостей); імідж-театр «Душа Волонтерки» (дієство, що розкриває особливий стан душі і висоту місії волонтерки); ігровий театр «Зіркі Голівуду — за права дітей» (інтерактивна форма пропаганди Конвенції ООН про права дітей); театр пантоміми «Замість вирію...» (вистава про сучасне рабство, викриття тенет торгівлі людьми, в які потрапляють небачні птахи і пташенята у пошуках земного раю); драматична вистава «Квіти життя» (трагічні історії ненароджених дітей, життя яких обірвало насильницьке переривання вагітності); театр КВК «Замислись!» (клуб веселих і кмітливих за здоровий спосіб життя, проти куріння й наркотиків); вулична вистава «Друга батьківщина» (розкриття проблеми біженців та толерантного ставлення до них); мюзикл «Безпечний секс» (пропаганда ідеї «повідального захисту») тощо.

Театр представляє свої вистави на конференціях (Міжнародна практична конференція «Запобігання торгівлі людьми: економічні проблеми і шляхи їх вирішення», 21 жовтня 2002 р., м. Київ; Міжнародна практична конфе-

ренція «Шляхи вдосконалення превентивної освітньої діяльності з попередження торгівлі людьми», 15 листопада 2002 р., м. Київ; Конференція «Співпраця польських і українських неурядових організацій після розширення Євросоюзу», 4-5 листопада 2003 р., м. Київ; Міжнародна конференція мережі ЕКПАТ «Зупинимо торгівлю дітьми», лютий 2004 р., м. Москва), семінарах (Всеукраїнський семінар для жінок з обмеженими фізичними можливостями, 30 вересня 2002 р., Пуща-Водиня), всеукраїнських акціях («Молодь за майбутнє: рівні права і рівні можливості», 2002/05, м. Київ; «Пробіг заради життя» — вересень 2002/04, м. Київ; «День боротьби проти СНІДу», грудень 2003 р.; «Запобігання торгівлі людьми», 9 листопада 2003 р., м. Вінниця; День Матері, травень 2003/04; Всесвітній День біженців, 20 червня 2004 р.; всеукраїнська акція «Не продавайся» проти торгівлі людьми, 2005/07; Міжнародний фестиваль у Кельні, липень 2007 р.).

Утверджуючи гендерну політику, розкриваючи гендерні стереотипи та шляхи формування гендерно чутливих відносин, учасники театру виступають у школах, санаторіях, клубах, молодіжних дискотеках, у Київському центрі роботи з жінками, в Будинку вчителів, на Хрещатику, на вулицях та площах інших міст.

Важливі міжнародні події й масові акції проходять за участю регіональних гендерних інтерактивних театрів — у Львові (День Європи), Одесі (Міжнародна презентація фільму з протидії торгівлі людьми «Лілія назавжди», інформаційні кампанії проти ВІЛ/СНІДу), а також в Івано-Франківську, Луганську, Донецьку, Херсоні, Вінниці, Черкасах, Білій Церкві (участь в інформаційних кампаніях із запобігання торгівлі людьми, зокрема дітьми).

А ХТО. Крім нас?

А хто ж Вас оборонить, наші діти?
Від зла і кривди хто заступить Вас?
Щоб запобігти і не допустити? —
А хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

А хто озвучить всі Ваші проблеми,
Що породили люди, зміни, час? —
Це ми на плечі дружно всі візьмемо,
А хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

І хто ж все скаже прямо і відверто
Без викрутас слівесних і прикрас
І вкаже шлях в життєвій круговерті? —
А хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

Хто руки підкладе й підставить плечі,
Хто щиро Вам віддасть себе сповна?
Хто душу Вам віддасть — не тільки речі? —
А хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

Хто любить Вас — не тільки на папері,
Хто виручить і вчасно і не раз?
Хто в горі і в біді відчинить двері? —
А хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

Страшні слова жорстокість і насильство —
Чи хоче нині чути їх Парнас?
Ми не окремі: разом ми — суспільство,
І хто ж крім нас,
І справді, хто ж крім нас?

Небайдужість — головна думка цього вірша, який написано небайдужою людиною, жінкою, директором школи, заступником голови Тиврівської районної державної адміністрації, депутатом Вінницької обласної ради.
І справді, хто ж крім нас?

ЖАННА ДМИТРЕНКО
Заступник голови Тиврівської районної державної адміністрації, депутат Вінницької обласної ради

Велика кількість населення, здебільшого молодь, під час всеукраїнських та міжнародних заходів задіяна в інтерактивних інформаційних кампаніях з актуальних проблем, піднятих театром. Театр дає можливість охоплювати просвітницькою роботою від кількох сотень до кількох тисяч людей одночасно.

Зокрема, загальна кількість людей, поінформованих засобами театру стосовно проблеми гендерного насильства та протидії торгівлі дітьми в Україні, сягає вже багатьох десятків тисяч.

У серпні 2004 р. в м. Євпаторії успішно пройшов організований Школою Рівних Можливостей спільно з Міністерством у справах сім'ї, дітей та молоді Перший Всеукраїнський фестиваль інтерактивних театрів, який дав новий поштовх формуванню творчих колективів у регіонах.

Постійно зростає число бажаючих брати участь у виставах (не лише в Києві, а й в інших областях України). За прикладом київського інтерактивні театри створено в Івано-Франківську, Львові, Луганську, Севастополі, Одесі, Вінниці, Донецьку, Херсоні, Дніпропетровську. Театри створюються не лише в обласних, але і в районних центрах, а також в окремих школах. І вони відіграють важливу роль у виховній роботі.

Так, в Івано-Франківській області Школою Рівних Можливостей за підтримки Програми демократичних грантів Посольства США у 2005 р. здійснено проєкт «Театр — у кожному школі», результатом якого стало створення 15 шкільних театральних колективів. Проєкт виявився настільки ефективним і цікавим, що про нього в регіоні заговорили як про відновлення

української традиції самодіяльних театрів. Шкільні театри, за прикладом Івано-Франківщини, почали створюватися і в інших областях.

На запрошення Посольства Швейцарії 2005 р. представники ШРМ відвідали Берн, де побачили незабутнє багатотисячне дійство — Карнавал. Особливе враження на нас справила вулична інтерактивна вистава, що піднімала важливу екологічну проблему забруднення міст. Ми створили свій сценарій і підготували нову постановку «Театр екологічної моди» для того, щоб вивести цю проблему на обговорення нашої громадськості.

Театр допомагає нам у роботі з дітьми вулиці, дітьми та молоддю з особливими потребами, в тому числі з залученням їх до безпосередньої участі у виставах; розповсюдженні гендерних знань, зокрема знань про права дитини, використання найгірших форм дитячої праці, про гармонію у стосунках між хлопчиками й дівчатками, — з одночасним проведенням анкетування серед глядачів театрального дійства.

Гендерний інтерактивний театр сприяє подоланню негативних явищ у дитячому й молодіжному середовищі, формуванню лідерських якостей, утвердженню здорового способу життя, розвитку волонтерського світогляду — як учасників театру, так і глядачів.

Наш театр покликаний в образній формі, використовуючи найбільш актуальний матеріал сьогодення, розкривати сутність і перспективи гендерної політики, шляхи утвердження рівних прав і можливостей, шляхи формування гендерної культури, досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття, однією з яких є гендерна рівність. «Я»

Жіноча школа НАТО — школа відповідальної жінки: сторінки зі щоденника

МИ ЖИВЕМО в час, коли незмінними залишаються лише постійні зміни і вміння їх сприймати; вміння до них пристосовуватися стає життєвою необхідністю і допомагає зробити ефективнішим цей процес навчання.

Досвід роботи в громадській організації свідчить, що в українському суспільстві жінки є більш активними учасниками різних заходів, саме вони є найбільш зацікавленими в отриманні нової інформації і саме вони хочуть розібратися в різних питаннях, бути фахівцями в тих сферах, які традиційно вважались в нашому суспільстві чоловічими. Однією з таких сфер є сфера безпеки і оборони країни.

Так жінки двох харківських громадських організацій — Центру прав людини «Древо життя» та Харківської жіночої організації «Крона» — ініціювали проект «Жіноча школа НАТО — школа відповідальної жінки». Метою цього проекту було залучення до обговорення питань євроатлантичної інтеграції жінок, які мають вплив на формування суспільної думки, які відчувають себе причетними до процесів та подій, що відбуваються у суспільстві, і які вже не хочуть бути пасивними спостерігачками цих подій і процесів.

Проект знайшов підтримку Харківської обласної держадміністрації, Центру інформації та документації НАТО в Україні, міжнародного Фонду Відродження та Печенізької райдержадміністрації (Харківська область).

Особливий вклад в організацію та проведення школи внесли Людмила Белова, заступниця голови ХОДА; Ірина Єфремова, голова Печенізької районної державної адміністрації; Василь Третєцький та Іван Варченко, радники голови ХОДА; Микола Пахнін, начальник Управління у справах сім'ї і молоді ХОДА; Наталія Сухорукова, спеціаліст Управління у справах сім'ї і молоді ХОДА. Організація і проведення школи — яскравий приклад того самого міжсекторального партнерства, співпраці людей, що роб-

лять спільну і необхідну для суспільства справу.

На конкурсній основі до участі в школі були відібрані жінки з числа бібліотекарів, вчителів, державних службовців, громадських діячів.

Ми розповімо вам, що відбувалося впродовж трьох днів, використовуючи стенограму подій.

День перший

Харківщина гостинно зустріла учасниць школи, які приїхали майже з усіх куточків України, розкила перед ними двері Наукової бібліотеки Харківського університету імені В. Караїна, яку очолює Ірина Журальова.

Відкрила школу її директорка і авторка проекту п. Тамара Трацевич, а привітала гостей п. Людмила Белова, заступниця Голови Харківської державної адміністрації:

«Головна мета школи, учнями якої ви всі є, — інформування, передача інформації, яка буде спонукати нас для подальшого розвитку. Для того, щоби будувати нове толерантне суспільство, важливе порозуміння. Кожний з нас навчається впродовж всього життя. Жіноцтво — це та частина людства, яка буде провідником прогресивних ідей, без втілення яких неможливі якісні зміни нашого суспільства».

З привітанням від Центру інформації та документації НАТО в Україні виступив п. Джон Карпатський:

«Центр інформації і документації НАТО в Україні не має на меті переконувати українців в перевагах вступу або невступу країни в НАТО. Рішення мають прийняти самі українці. Але ми завжди готові до співпраці і готові надавати інформацію і підтримувати проекти, спрямовані на інформування громадян».

Завдяки ЦІДН було зорганізовано відеоконференцію з представницею штаб-квартири НАТО в Брюсселі п. Радославою Стефановою з відділу відносин України та Росії управління політичних справ та політики безпеки НАТО,

яка протягом години відповідала на запитання учасниць конференції. Це були питання стосовно політики НАТО, тероризму, відносин Росії та України та ще багато-багато інших.

«Самий головний критерій — готова ли сама страна к вступлению в Альянс, в котором право голоса принадлежит только членам союза, и именно они будут принимать окончательное решение. Для Альянса очень важно, чтобы Украина была полноправным членом».

На запитання «Чого я очікую від участі в Школі?» учасниця відповідала:

«Я приїхала за знаннями і інформацією».

«Я дуже мало знаю про НАТО. Хочу дізнатися якомога більше і розібратися, чи потрібен Україні вступ до цього альянсу».

«Я — жінка Донбасу. Я спілкуюсь з молоддю, член спілки журналістів. Я є прихильницею НАТО. Але я хочу отримати обґрунтовані аргументи необхідності вступу або невступу України в НАТО. Я хочу використати всі свої можливості для того, щоби інформувати людей. Я знаю про те, що навіть серед посадовців, які мають виконувати політику держави на місцях, є такі, що необізнані в питаннях євроатлантичної інтеграції. Цієї інформації потребують представники різних сфер».

«Я співпрацюю з різними категоріями. У жінки дуже розвинуто інстинкт самозбереження. Вони думають про майбутнє своїх дітей, про завтрашній день. Якщо жінки вирішать, що Україні треба вступити в НАТО, то це буде вірне рішення для країни».

«Я — журналістка. Мені здається, що наші люди не знають, які переваги отримує Україна від вступу до НАТО».

«Я — вчитель історії. Переконана, що майбутнє України — це знання і освіта. Я приїхала сюди за знаннями. Я буду передавати знання своїм колегам — вчителям історії. Серед населення є велика нестача інформації».

«Я приїхала з Вінниці. Тут збиралися

жінки з різних областей України. Коли ми збираємося і починаємо обговорювати одну тему, це запорука того, що, незважаючи на всі намагання політиків нас роз'єднати, ми сприяємо тому, щоб Україна об'єднувалася».

«Політики інформують нас неефективно. Прийшов час братися за цю роботу громадським організаціям та жінкам-лідеркам».

«Молодь дуже мало знає про НАТО. Я студентка, навчаюся у вищому навчальному закладі, але впродовж всіх п'яти років я жодного разу не чула нічого про цей Альянс».

«Я — викладач. Я хочу утвердитися в своїх переконаннях і доносити правду і об'єктивну інформацію про НАТО».

В той же день учасниці виїхали в Печенізький район. На жаль, технічні неполадки, що несподівано виникли із транспортом декілька зіпсували святковий і позитивний настрій учасниць, але суттєво його не змінили, тим більше, що на базі відпочинку «Елат» їх очікувала приємна несподіванка — вечірка зустріч, зорганізована на самому високому рівні Печенізькою районною державною адміністрацією, яку очолює надзвичайно яскрава жінка і керівниця Ірина Єфремова. Щірі слова, концерт дитячого музичного колективу, надзвичайно смачна вечеря, знайомство та спілкування залишили в пам'яті добрі спогади.

День другий

День другий розпочався ще до того, як перший дзвоник (до речі, привезений п. Т. Трацевич з Брюсселя) сповістив про початок роботи школи. Завдяки організаторам школи учасниці змогли побачити фотографії першого дня, що було для них приємним сюрпризом.

Програма школи була дуже насиченою. Заняття у школі проходили висококваліфіковані фахівці: Тамара Трацевич, яка є головою Ради Центру прав людини «Древо життя», головною комісії з європейської і євроатлантичної інтеграції Громадської ради при ХОДА та членом Координаційної ради Громадської ліги Україна-НАТО з регіональних питань; Вадим Гречанинов, президент Атлантичної ради України; Сергій Джердж, голова Координаційної ради Громадської ліги Україна-НАТО; Ганна Козярська, аташе МЗС України; Олександр Макоб'рій, головний консультант Національного центру з питань євроатлантичної інтеграції

України; журналісти Віталіна Зінківська та Віктор Козоріз. Всі вони брали участь в теоретичних семінарах та дискусіях, під час яких учасниці отримували величезну кількість інформації про Північно-атлантичний альянс, про міфи, що існують в суспільній свідомості, про переваги та недоліки вступу України в НАТО.

В програму школи було включено також семінар «Гендерні аспекти євроатлантичної інтеграції: нові ролі для українських жінок», під час якого відбувся пошук відповіді на запитання, чому саме жінки мають бути залучені до такої, здавалося, «чоловічої» справи і чи дійсно євроатлантична інтеграція — справа жіноча.

Інформаційно-насичений і напружений робочий день закінчився презентацією спеціального випуску журналу «Я» «Гендерні аспекти євроатлантичної інтеграції», який підготовлено і видано для школи. Учасниці було ознайомлені з концепцією випуску, з авторами статей, що увійшли в цей випуск.

А наприкінці дня — спільна вечеря зі спілкуванням, обговоренням отриманої інформації, обміном думками і враженнями, співом українських пісень, яка знову і знову підтвердила: вміємо і працювати, і відпочивати.

День третій

Юрій Білоусов, директор Інституту соціально-економічних досліджень, провів семінар з теорії та практики моніторингу, під час якого учасниці дізналися про роль моніторингових досліджень при проведенні проектів, про те, яким чином зробити моніторинг ефективнішим.

Тренерка Таїса Лазарева, заступниця голови ЦІДЛ «Древо життя», разом з Тетяною Ісаєвою, редакторкою журналу «Я», провели практичне заняття з написання проектів, під час якого учасниці школи спробували свої сили в написанні проектів з інформування по питаннях євроатлантичної інтеграції. Перед учасницями, які були об'єднані в малі групи, була поставлена задача шляхом мозкового штурму поставити проблему, яку вони хочуть вирішити, продумати ідею майбутнього проекту, знайти можливих партнерів, проаналізувати наявні ресурси, виявити групу, з якою будуть працювати. Презентації проектів показали, що ідеї, які народилися під час спільної роботи, були дуже цікавими і, що найважливіше, реальними для реалізації.

Останній дзвоник сповістив не тільки про те, що заняття в школі закінчилися, але й про те, що в житті жінок починається якийсь новий етап. Яким він буде, залежить від кожної з них: від наполегливості, а головне — віри в ту справу, що вона обрала для себе.

На жаль, у зв'язку з напруженим графіком не вистачило часу на те, щоб кожна з учасниць поділилася своїми враженнями від школи. На запитання «Що я везу з собою додому?» учасниці відповідали вже в автобусах, по дорозі додому:

«Ми зобули знання, а найголовніше, що ми отримали одне одного. Я вдячна вам за вашу активну позицію».

«Меня наш семінар не убедили. Я как занимала нейтральную позицию по отношению к НАТО, так на ней и осталась».

«Я была настроена против вступления Украины в НАТО. Теперь мифы развеялись, я узнала, как все есть на самом деле».

«Ми знайшли цікавих партнерів для реалізації наших проектів і отримали позитивний стрес від нової інформації».

«Три дні жінки майже з усіх куточків України дружно працювали, отримували інформацію. Я їхала в школу і не знала, що воно таке. Я дуже задоволена результатами роботи. Дуже добре мати можливість спілкування».

«Я їхала з такою мізерною інформацією про НАТО! Якби було б побільше можливостей спілкуватися з людьми, які дуже добре володіють цим питанням. Але все ж таки я не отримала відповідей на запитання: «Чим ми маємо поступитися, якщо стане членом НАТО?»

«Я переконатися, що майбутнє України в знаннях. Я люблю свою країну і передам отримані знання своїм колегам-вчителям історії».

«Жіноча школа — це цікава форма. Але нам не вистачало людей, налаштованих автономістично. У мене велика проблема з аргументованими розрахунками саме супротивників ідей євроатлантичної інтеграції».

«Отримала багато інформації, задоволення від спілкування з чудовими, талановитими, зацікавленими в своїй справі людьми, втешилася, що в Україні є майбутнє, якщо в країні є такі люди — емоційно позитивні, творчі, небайдужі. Хочеться побажати всім учасникам заходу оптимізму, втілити всі ідеї в житті та понаести в Брюссель». «Я»

ТЕТЯНА ІСАЄВА

Про ніжну зиму, або про сексистські мовні практики львівської та кіровоградської молоді

У 2003 р. ООН так сформулювала п'ять глобальних тревол людства: бідність, екологія, демографія, мир і гендерна нерівність, визначивши, таким чином, гендерне питання як проблему світового значення і проблему світового масштабу вирішення.

Часи змінюються. Змінюємося ми. Змінюються наші уявлення про світ. Але, на превеликий жаль, в нашій свідомості залишаються так звані гендерні стереотипи, що продовжують керувати нашою поведінкою, думками і мовою.

Сила гендерних стереотипів в тому, що вони підтримуються більшістю людей, маскуються під безсумнівні факти, тобто такі, що не потребують доказів. На жаль, ми навіть не помічаємо цих стереотипів, не усвідомлюємо, що, використовуючи їх, ми продовжуємо дискримінаційні практики один щодо одного.

Подумаймо про це разом!

Цього листа редакційна колегія «Я» отримала зі Львова від Марти Чумало, яка поділилася інформацією про події, що відбулися в третьому секторі восени цього року. Цей досвід видався нам напрочуд цікавим і дієвим щодо справи розхитування гендерних стереотипів у суспільній свідомості.

Редакційна колегія «Я» прислунається до позиції гендерної наукової та громадської спільноти із закликом до колег: «Давайте усвідомимо, що саме громадські організації мають бути лідерами прогресивних перетворень в суспільстві. Давайте будемо більш поважно ставитися і прислуховуватися до думок своїх колег-професіоналів, здобувати уроки і не припускати помилок в наступній нашій діяльності».

МАРТА ЧУМАЛО

заступниця голови
Західноукраїнського центру
«Жіночі перспективи» (м. Львів)

(під час підготовки статті були використані цитати з переписки між МГО «Кротус» та Західноукраїнським центром «Жіночі перспективи», творчим об'єднанням «Технології оптимального розвитку особистості» Львівського Науково-дослідного Центру «Жінка і суспільство» та ін.)

НАЙБІЛЬШЕ серед громадських організацій в Україні зареєстровано саме молодіжних.

Лише всеукраїнських, як повідомляє сайт Міністерства у справах сім'ї, молоді та спорту, є понад 200. Всі вони з тим чи іншим успіхом працюють над «...створенням умов для гармонійного та всебічного розвитку молоді; підтримкою усіх форм та напрямків формальної та неформальної освіти; проведенням різноманітних творчих, спортивних та інтелектуальних конкурсів, змагань, турнірів тощо, які сприятимуть самореалізації молоді; підтримкою учнівського та студентського самоврядування в навчальних закладах...» і т. п.

Молодіжні організації беруть участь у Всеукраїнському молодіжному самміті ООН, долучаються неформальної мережі молодіжних організацій з досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття ООН для України; видають молодіжні журнали; проводять тренінги; організо-

вують ігри для прихильників цифрової фотографії «SnapShot».

Вони творчі, амбітні, переповнені ідеями... Саме такими, мабуть, є члени Львівської молодіжної організації «Кротус» («Клуб розвитку освіти, творчості та удосконалення самоврядування»), а також і їх кіровоградські колеги: Кіровоградська обласна молодіжна громадська організація «Фундація Регіональних Ініціатив» спільно з Кіровоградською обласною молодіжною газетою «Меридіан».

Ці організації ініціювали проведення гру-квест для молодих цифрових фотографів під назвою «SnapShot». Ініціювали, треба сказати, вже не вперше. Але вперше одночасно в двох містах — Львові та Кіровограді. Молодці!

Але, оскільки молоді люди креативні і ще й не позбавлені гумору, вирішили вони ще й назвати свою гру. Коли в лютому 2007 р. провадилася гра для прихильників цифрової фотографії «SnapShot» у Львові, то її темою була — «сНіжна зима». Красиво, чи не так? Гра слів — «сніжна зима», «ніжна зима», «сНіжна зима». Супер!

І ось 22 вересня вирішено було гру теж провести під якоюсь темою. І в результаті творчих пошуків було знову знайдено гру слів, адже бабине літо на-

дворі! І тема була визначена як: «БА-Бине ЛІТО»... Тут гра слів вже інша: «бабине літо», «баби не літо», «БАБИ-не ЛІТО»...

Можливо, ця назва не викликала таких же позитивних емоцій, як «сНіжна зима», але оскільки творчість та гумор нічого кращого не спродували, то вирішено було її залишити.

Але не врахували молоді люди дискримінаційного характеру цієї назви. Подібний акцент у цій назві має явно сексистський характер, натякаючи на грубо-зневажливу назву осіб жіночої статі в межах патріархальної, зокрема російськомовної культури (сексизм — зверхнє ставлення представників однієї статі до іншої, що ґрунтується на уявленнях про перевагу моральних, інтелектуальних, культурних, фізичних та інших якостей однієї статі щодо протилежної). В українській мові слово «баба» стосується виключно жінок старшого віку — тих, хто має онуків. Але ж ідея знічійованої гри не стосувалася фотографії саме цієї вікової групи жінок!

Цілий ряд громадських організацій та гендерних експертів України звернувся до організації «КРОТУС» з проханням змінити хоча б виділення в цій назві. На жаль, у відповідь ми отримали лише твердження типу:

«З нашої точки зору, нічого сексистського у цьому немає»;

«Якщо молоді люди вважають і ображаються на слово «БАБА», слід шукати причину у собі»;

«Я хотів сказати вам, що придирається до слів, коли є більшою вагою проблеми у галузі захисту прав жінок, насильства в сім'ї, не є основним завданням вашої організації та організації такого спрямування, як ваша. Займайтесь справами, а не тріскотнею»;

«Цікаво, що саме ваша організація зробила за останній рік, оскільки ніколи не чув про неї»

«Як на мене, проблеми гендерної нерівності не існує. Вона є надуманою. Боротися треба проти насильства у сім'ї, проти проблеми нерівності жінок і чоловіків у професійній сфері. Замість цього Ви чіпляєтесь до слів»;
І т.д. і т.п.

На жаль, жодні аргументи, переконання, апеляції до програмних документів, які взяла на себе Україна та органи місцевого самоврядування, нічого не дали...

Гра була проведена під задекларованою назвою, на жаль.

Неприємним є той факт, що громадські організації, залучені у медійну діяльність, припускаються таких грубих порушень гендерної рівності у своїй діяльності.

Найцікавіше те, що у Кіровограді проведення гри підтримало обласне управління у справах сім'ї, молоді та спорту — структури, яка, згідно з Законом України «Про забезпечення рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», є уповноваженим органом у сфері забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків в області. Основними напрямками державної політики щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків зокрема є: «утвердження гендерної рівності; недопущення дискримінації за ознакою статі; виховання і пропаганда серед населення України культури гендерної рівності, поширення просвітницької діяльності у цій сфері; захист суспільства від інформації, спрямованої на дискримінацію за ознакою статі» (ст. 3 Закону).

Шкода, що подібні випадки ще часом трапляються у роботі громадських організацій. Ми часом допускаємо помилку, не звертаємо уваги на зауваження колег...

Вважаю, що гарним тестом на зрілість громадської організації України є власне вміння людини дослухатися до думки іншої НДО, особливо, якщо до цієї думки долучилися і інші організації та експерти. Бо в іншому випадку, замість того, щоб об'єднати свої зусилля і впливати на ефективність роботи органів влади, ми змушені будемо розгортати дискусії між інституціями громадянського суспільства про професійність одна одної, втрачаючи авторитет та впливовість серед прихильників та громадськості, марнуючи власні сили та час, які можна було б значно продуктивніше використати на виконання своєї суспільної місії та статутних завдань.

Кожна з організацій визначила для себе кілька пріоритетних напрямків роботи. І оскільки ми працюємо у своїх напрямках — ми удосконалюємося кожну у своїй галузі. І, коли ми «попадаємо» на поле одна одної, давайте довіряти досвіду і знанням колег-професіоналів. І тоді не буде подібних непорозумінь.

А що думаєте Ви? «Я»

Цікавий досвід

З 25 листопада до 10 грудня кожного року проходить Міжнародна кампанія «16 днів проти гендерного насильства». В 2007 р. Західноукраїнський Центр «Жіночі перспективи» (м. Львів) в рамках цієї кампанії провів:

- круглий стіл для жіночих та правозахисних організацій «Вимагаючи впровадження, долаючи перепони»;
- точкові консульти-місця «Простір, вільний від насильства» у Міському центрі зайнятості та у райвідділах міліції міста Львова;
- консультації фахівців щодо проблем насильства в сім'ї з роздачею інформаційних матеріалів;
- масову акцію «За світ без насильства», в яку увійшов конкурс малюнку «Сім'я без насильства», конкурс плакату «Гендерна рівність у прийнятті рішень», перфоменс (театральна інсталяція на тему гендерного насильства), конкурс плакату «Гендерна рівність в прийнятті рішень», перфоменс (театральна інсталяція на тему гендерного насильства), виступи депутатів, представників влади;
- круглі столи «Гендерне насильство: проблеми та шляхи виходу»;
- інформаційну кампанію, в рамках якої працівники ЗУЦ «Жіночі перспективи» взяли участь у прямих ефірах в програмі на ТВ та радіо; виступили в газетях, розмістили інформаційні матеріали в міському транспорті, здійснили випуск плакату «Розірвемо коледо насильства разом!» та розповсюдили інформаційні матеріали «Насильство в сім'ї: план безпеки», «Насильство в сім'ї: куди звернутися» в різних районах міста.

За більш детальною інформацією звертатися:

Україна, Львів 79070,
Бр. Червоної Калини, 36, 3-й поверх
тел./факс: (032) 295-50-60
e-mail: women@women.lviv.ua
www.women.lviv.ua
Час роботи офісу 10:00 — 18:00,
Телефон гарячої лінії (032) 2-962-962

Моя встреча с Украиной

ДЖЕССИКА ФОРРЕСТ
участница программы Совета международных научных исследований (IREX), Соединенные Штаты Америки

Через несколько недель после окончания университета в Вашингтоне я отправилась в Украину, чтобы провести трехмесячное исследование, целью которого было ознакомление с украинским женским движением. Я хотела получить представление о том, какое влияние оказывает транснациональный активизм в сфере борьбы с домашним насилием и торговлей людьми на участие женщин в политике и их экономические возможности. Я ожидала, что найду, по крайней мере, хотя бы одну сильную группу женщин-активисток, принявших участие в Оранжевой революции и имеющих прочные связи с организациями и фондами из Западной Европы и Соединенных Штатов.

Меня удивили те организации, с которыми я встретила в Харькове, Киеве, Львове. По уровню активности ХЖО «Крона» является единственной из всех организаций, с которыми я общалась, что может быть названа «активистской» или «феминистической» организацией в том смысле, который обычно вкладывается в эти определения в Соединенных Штатах.

Точка зрения большинства руководителей других украинских НГО, с которыми я общалась, мало чем отличалась от американского общественного мнения: «нет существенных проблем в развитии женского движения, поскольку основные гендерно-дискриминационные факторы уже преодолены и женщины в основном имеют те же права и возможности, что и мужчины».

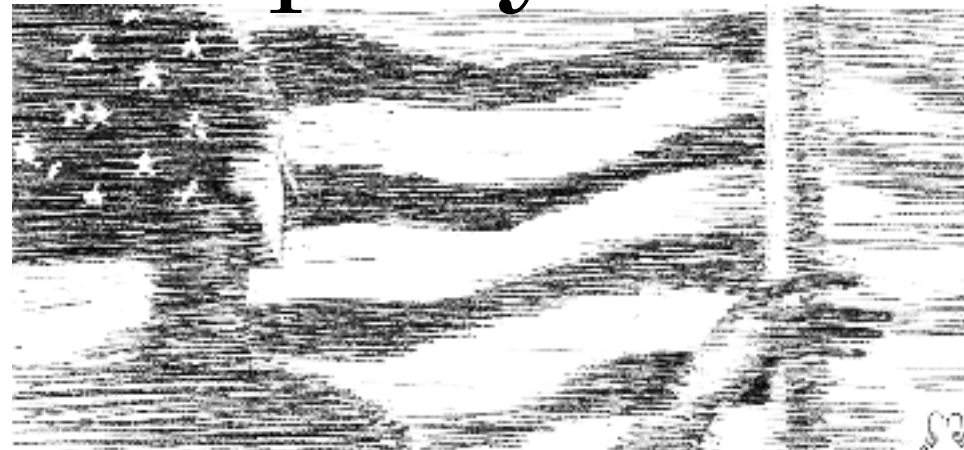
Честно говоря, я всегда чувствую разочарование, когда слышу подобные мнения дома, в Америке. То же самое я ощутила в Украине, хотя понимаю, что за последние 20 лет ситуация сильно изменилась в пользу женщин (несмотря на то, что в действительности она далека от идеальной, особенно в сфере оплаты труда и практик приема на работу).

Я узнала, что уровень кооперации и взаимодействия украинских организаций с польскими, американскими, немецкими и российскими партнерами действительно очень высок и оказывает большое влияние на практическую деятельность, коммуникации и активность организаций.

Более того, когда журнал «Я» обратился ко мне с просьбой прокомментировать увиденное в Украине, первой мыслью, которая пришла мне в голову, было рассказать именно о потрясающих связях между женскими организациями в стране. Сеть женских организаций от Львова до Харькова и Херсона достаточно внушительна и демонстрирует эффект усиления влияния и результатов вследствие вовлеченности в эту работу большого количества женщин.

Я приобрела богатый опыт во время пребывания в Украине. За эти три месяца было получено много уроков и возникло много идей. Однако, без сомнения, самое сильное впечатление произвела громадная работа отдельных личностей по достижению поставленных целей и результатов в других регионах Украины, включая как городские, так и сельские районы. «Я»

Я открываю Америку

Согласитесь, не каждый день судьба делает нам замечательные подарки. В этом году мне посчастливилось получить такой подарок — я побывала в США, став участницей программы «Открытый мир».

Эта уникальная в своем роде программа обменов внутри законодательной ветви власти США, получающая ежегодное финансирование от Конгресса США, была создана в 1999 г. по инициативе двух выдающихся ученых и общественно-политических деятелей России и США: академика Д. С. Лихачева и директора Библиотеки Конгресса США доктора Джеймса Биллингтона. Они считали, что, если лидеры из различных сфер деятельности получат возможность общаться, обмениваться опытом и идеями, это послужит укреплению взаимопонимания и сотрудничества между двумя странами.

В 2003 г. программа пришла в Украину.

Как работает программа «Открытый мир»?

Обычно в состав делегации входит до 40 человек. В соответствии с правилами, участники объединяются в мини-группы по четыре человека. В каждой группе работает профессиональный переводчик, который занимается не только переводом, но и помогает своим «подопечным» пройти визовый кон-

троль, сориентировать в аэропортах и решить массу возникающих у них вопросов. Кроме этого, в программе уже на месте в каждой группе работает переводчик, который обеспечивает перевод на всех рабочих встречах и мероприятиях.

Первые два дня участники проводят вместе в Вашингтоне. Они посещают Библиотеку Конгресса США, встречаются с представителями Центра Лидерства и национальных принимающих организаций.

Потом они едут в «свои» штаты, в каждом из которых их встречает местная принимающая организация, взявшая на себя ответственность за проведение встреч, обеспечение культурной программы и поиск для каждого из участников «его семьи», членом которой он станет на протяжении семи дней.

Чем руководствуются американские конгрессмены, приглашая украинцев бесплатно посетить США? Исчерпывающий ответ на этот вопрос дает Служба прессы и информации Посольства США в Украине: «Благодаря этой программе, которой руководит Центр «Открытый мир», украинские участники имеют возможность увидеть демократические процессы и развитие свободного предпринимательства в разных штатах США».

Цель программы — открывая новые возможности для делегатов, развивать дружеские и профессиональные связи с американскими партнерами, улучшить украинско-американские отношения.

Программа каждого года имеет свои отличительные черты, свои особенности.

Программа—2007

В программе—2007 приняли участие 36 украинских делегатов из 15 областей Украины. В состав делегации вошли мэры городов, руководители городских администраций, политологи, лидеры общественных организаций. Половину участников составили женщины. Тематами для обмена опытом стали местное самоуправление и женское лидерство.

В данном формате невозможно рассказать о подготовительном этапе, учредительной конференции в Киеве, самом путешествии, которое сопровождалось неожиданными происшествиями, о пребывании в Вашингтоне, о встречах, впечатлениях, увиденном и услышанном в другой стране. С момента поездки прошло полгода, а воспоминания продолжают оставаться яркими, словно события произошли вчера. Вот об этих ярких и незабываемых моментах я и расскажу.

Среди участников делегации была журналистка. Я подошла к ней с предложением написать в «Я» статью ▶

своем пребывании в США. Когда начала рассказывать о журнале, услышала: «Для Украины женская тема неактуальна. Вся проблема в том, что украинские женщины стали зарабатывать гораздо больше мужчин и те утратили свои позиции. Женщины должны заниматься воспитанием детей». Мои аргументы, вопросы ничуть не смущили ее. Она осталась при своем мнении, а я убедилась в том, что, к величайшему сожалению, в среде журналистов продолжают тиражироваться патриархальные стереотипы и далеко не прогрессивные идеи.

«Если хотите сто лет благосостояния, растите людей»

Обязательным компонентом программы является визит в Библиотеку Конгресса США. Оказывается, что читателем этой библиотеки может стать любой гражданин абсолютно любой страны, предъявив любой удостоверение личности. Также любой желающий может зайти и посмотреть ее изнутри, впрочем, как и Капитолий — место, в котором происходят заседания Сената (как национального, так и федерального уровня). Везде, куда мы приходили, мы видели огромное количество экскурсантов. Дети и взрослые, американцы и туристы — все имеют возможность увидеть изнутри, как работают органы, важные для жизнедеятельности страны.

Слоганом встречи в Библиотеке Конгресса организаторы выбрали китайскую поговорку:

«Если хотите иметь один год благосостояния, выращивайте семена.

Если хотите десять лет благосостояния, выращивайте деревья.

Если хотите сто лет благосостояния, растите людей».

Встреча с г. Лионсом Мадаником, менеджером программы Центра Лидерства «Открытый мир», г. Верой Андрушквич, директором Программы Партнерства Сообществ Фонда Украина — США «Развитие мира и благосостояния посредством общих демократических ценностей» и г. Стивеном Пайфером, послом США в Украине в отставке, советником по специальным вопросам Центра стратегических и международных исследований, происходила в форме подллога, в котором каждый имел возможность высказать свою точку зрения на происходящие процессы в Украине, поделиться своими размышлениями, задать вопрос.

Из лекции-презентации доктора Джорджа Брауна «Открытие себя в Америке» узнали, что американцы отличаются от других людей готовностью к изменениям, позитивным настроем и «детским» восприятием жизни.

Наверное, девизом многих из них стали слова, которые написаны на стене мемориального комплекса Франклина Рузвельта: «Единственная вещь, которую мы должны бояться, — это, собственно, страх». Кстати, именно там мы увидели и памятник выдающейся американской женщине Элеонор Рузвельт. По словам Наташи Домбровской — руководительницы и гида нашей делегации в Вашингтоне, это единственный памятник женщине, который есть в Вашингтоне. Наташа подарила нам чрезвычайно интересную экскурсию по Вашингтону, обстоятельно отвечая на все наши вопросы, показывая самые знаменитые достопримечательности, рассказывая истории об Америке и американцах.

Вечером нашу делегацию принимала у себя в доме семья Роберта и Надежды МакКоннел, Президента Фонда Украина-США. Мы встретились с представительницами украинской диаспоры. Это был незабываемый вечер общения, новых впечатлений и знакомств, который закончился пением украинских песен.

Сюрпризом и радостным событием для меня стала встреча с выдающейся исследовательницей женского движения г. Мартой Богачевской-Хомяк. Два часа общения, размышлений об Украине и украинцах, Америке и американцах, о женщинах, которые, пожалуй, во всех странах имеют очень сходные проблемы, о событиях, происходящих в современном мире, и о том, что женщина не должна стоять в стороне от этих событий.

Закончилась программа в Вашингтоне встречей с Мари-Лаурой Паур — представительницей организации «Женщины в международной безопасности» («ЖВМБ»), с которой состоялся долгий и обстоятельный разговор о возможностях сотрудничества украинских и американских женщин. Кстати, эта встреча была организована Наташей Домбровской, которая ее и организовала и была на ней переводчицей.

«ЖВМБ» — самокупаемая организация, которая насчитывает 15 тысяч членов. Ее офис находится в Вашингтоне, и работают в нем 5 человек. Кроме этого, организация имеет четыре филиала в других городах, что дает дополнительные

возможности членам организации, живущим в других городах. В этих городах проводятся различные мероприятия, в которых могут принять участие члены всей организации, приехав за свой счет. В офисах филиалов работают на волонтерских началах.

Организация не проводит тренингов. Обычно собирается группа женщин и выбирает ту форму работы, которая удобна и приемлема именно в этой группе.

Организация занимается файндрейзингом и имеет программу собственных грантов.

Организация «Женщины в международной безопасности» заинтересована в том, чтобы между различными женскими организациями различных стран укреплялись связи. Очень важно собираться, обсуждать и обмениваться опытом, идеями.

Утром следующего дня каждая из групп нашей делегации полетела в свой штат. Мы — в г. Бетлехем штата Пенсильвания.

Принимающей организацией моей группы был Нортгемптон колледж, а руководительницей — Марьян Гайтманек, директор программы «Нью Чоисис» («Новый выбор»).

Маленькая, худенькая, чрезвычайно активная и необыкновенно позитивная, Марьян откликалась на все наши вопросы, просьбы, показывала, объясняла, рассказывала и заботилась обо всех нас трогательно и искренне.

Каждый день у нас было по три-четыре рабочие встречи с представителями разных различных организаций.

Новый выбор для женщин

Естественно, что первой из таких встреч была с программой «Новый выбор», которой руководит Марьян.

Интересна история программы. Она существует с 1980 г. — со времени, когда в Америке началась вторая волна феминистического движения. Триш Саммерс и Лори Шелс — женщины, которые решили изменить свою жизнь и помочь другим женщинам. Осознав, насколько актуальны образовательные программы для тех женщин, которые больше не хотят быть домохозяйками, они обратились к правительству с предложением рассмотреть вопрос о финансировании программ для женщин. В результате на национальном уровне был принят закон о том, что каждый штат должен предоставлять возможности для проведения таких программ.

Пенсильвания — штат, в котором на федеральном уровне принят закон о финансировании женских образовательных программ.

«Мы помогаем женщинам овладеть навыками успешных коммуникаций, раскрыть свой потенциал, найти себе занятие по душе и место в жизни», — с гордостью рассказывала Марьян.

В США нет гендерного равноправия. Женщины получают 80% от заработной платы мужчин.

Мужчины, работающие в традиционно «женских» областях, получают большую зарплату. Работникам-мужчинам предоставляется лучший социальный пакет.

И американские женщины продолжают бороться за свои права, даже несмотря на то, что, на первый взгляд, они не так уж и дискриминированы. Кстати, они не говорят о гендере и гендерном просвещении. Они говорят о женском лидерстве и о равных правах женщин и мужчин.

Врезались в память слова одной из женщин, которая читала на лекции по истории феминистического движения: «Большинство не должно подавлять меньшинство. Мои права лучше всего защищаю я сама, ведь таких, как я, больше нет».

В течение этих десяти дней от разных людей я часто слышала фразы: «Help yourself» — «Помоги себе сам!», «Каждый голос должен быть услышан!», «Если Вы хотите куда-нибудь прийти — делайте это!», «Делайте вместе с людьми, а не за них».

Запомнилась встреча с женщиной, известной как лучшая файндрейзерка штата. Она поделилась с нами своим опытом и секретами «добывания» денег. Не для себя. Для своего дела.

Надо сказать, что, когда американцы слышали от нас, что наши общественные организации существуют на гранты зарубежных фондов, они выглядели удивленными, хотя старались не подавать виду. Для деятельности своих организаций они занимаются файндрейзингом, обивают пороги различных организаций и частных лиц. Жаль, что их опыт невозможно применить у нас в Украине. В США работает соответствующее законодательство, согласно которому лица, ведущие филантропическую деятельность, освобождаются от налогов или эти налоги уменьшаются.

Неизгладимое впечатление произвел колледж и детский садик при этом колледже.

Группы по 6-12 человек. В каждой из таких групп работает два воспитателя. Родители, не предупреждая руководство и воспитателей, в любое время могут зайти и посмотреть, как обращаются с их детьми.

Запомнилась фотография на стенах этого садика — грудной, не более 3-4 месяцев, младенец на руках у воспитательницы, и его руки в красках. «Ребенок рисует! Будущий Кандинский» — с гордостью сообщила нам директор детского садика.

Запомнилась пятиминутная встреча с чернокожей женщиной, бывшей ткачихой, которая уже в довольно зрелом возрасте решила изменить свою жизнь. Она пришла на курсы для женщин организации «Новый выбор», закончила колледж и теперь работает секретарем в Сенате штата Пенсильвания г. Гаризбурге.

Запомнилась обед в ресторане, который открыла женщина, прослушавшая курс лекций «Как начать свое собственное дело». «Да, мне страшно, конечно, но я надеюсь, что мне удастся его раскрутить», — сказала она в разговоре с нами.

«Если ты сильная сердцем и разумом, ты сможешь попасть туда, куда захочешь! Я уверена, что я обладаю всеми качествами, которыми обладают мужчины. Если я хочу преуспеть — я делаю. Не держите в себе узанное, передавайте дальше. Если Вы хотите куда-нибудь попасть, действуйте активно! Я ездила в те места, в которых собираются люди. Я не хотела брать у них деньги. Я потратила 3000 долларов для того, чтобы быть выбранной. Если Вы хотите быть избранными — будьте искренни. Ничего не может быть хуже, чем политик, который меняет точку зрения», — это мы услышали от женщины-депутатки.

А еще запомнилось, как в Палате представителей Капитолия штата Пенсильвания г. Гаризбурга проходило инсценированное заседание Палаты представителей. Принимали участие в нем то ли старшие школьники, то ли студенты колледжа.

Они обсуждали вопрос: должны ли школы покупать презервативы и обеспечивать ими школьников?

Нам удалось услышать две совершенно разные точки зрения. Как говорится, «за» и «против».

К сожалению, так и не удалось узнать, к какому решению пришли участники обсуждения, но услышанное и увиденное —

обучение в реальных условиях, их отношение, да и сама затронутая тема — не оставило нас равнодушными. На обратном пути мы продолжали обсуждать варианты принятых решений.

А еще мы обратили внимание на очень часто встречающийся символ — ленточку разных цветов. Она встречалась повсюду — на машинах, на стенах, плакатах. Даже в виде пилочки для ногтей. На вопрос, что она обозначает, услышали ответ: «Это знак поддержки. Разные цвета — поддержка того или иного движения. Например, черная ленточка — поддержка женщин, подвергшихся насилию».

Запомнилась фраза: «Здоровое старение начинается с рождения», — которую мы услышали на встрече с американскими врачами.

Осталось в памяти посещение приюта для бездомных семей, в котором не имеющие жилья могут прожить до 60 дней (предполагается, что за это время возможно найти доступное по цене жилье и работу). Основной контингент таких приютов — одинокие или разведенные женщины. Для их жизни и деятельности созданы комфортные условия: предоставляются социальные услуги; организуется подготовка к экзаменам за курс средней школы; проводится медицинское обследование. Для детей открыт детский клуб, в котором ребята проводят время после школы. Работают в нем волонтеры — учащиеся колледжей. Они не получают денег, но руководство всегда находит возможность, чтобы отметить их вклад, ведь, как говорит директор, «вклад любого ценен и должен быть оценен».

«Go vote, go run, go girl!»

А в завершение судьба сделала нашей группе еще один подарок. Мы попали на женскую конференцию Проекта Белого Дома «Голосуй, баллотируйся, лидируй. Вперед, девушка!». На этой конференции собрались женщины со всей Америки, принявшие решение баллотироваться в депутаты всех уровней на следующих выборах.

«Наш голос должен быть услышан, даже если он не совпадает с мнением Президента», — говорили женщины, решившие идти в большую политику.

«Голосуй, баллотируйся, лидируй. Вперед, девушка!» — инновационная инициатива Белого дома, ставящая целью увеличение числа женщин в политике. В ее основе лежит идея о том, что демократия не может быть полной без участия в политической жизни женщин. ▶

Цель программы — усиление, обучение и увеличение числа женщин, которые традиционно не идентифицировали себя как политических лидеры. Учителя, юристы, медсестры, активистки, адвокаты, женщины, имеющие бизнес и занятые в других, самых разнообразных, отраслях.

Организаторы проекта заявили: «Этот проект Белого Дома должен решить проблему, извечно существующую в Америке, — восстановление гендерного паритета в политической, культурной и экономической жизни страны и вовлечение во все сферы жизнедеятельности общества женщин».

Проект предусматривает проведение многоступенчатых тренингов для женщин, встреч с женщинами-лидерами и женщинами-депутатками, конференций в различных штатах.

Перед участницами конференции выступали женщины, которые уже добились определенного положения и имеют опыт политической деятельности. Благодаря нашему переводчику, моему земляку Саше Эглину, мне удалось сделать запись всего, что происходило на конференции. Я просто приведу фрагменты того, что говорили ее участницы.

«Сегодня мы проводим этот тренинг впервые в Нью-Йорке. Этому движению уже 8 лет.

Пришло время для женщин-лидеров. Идея — дать возможность всем без исключения женщинам присоединиться к группе лидеров на самых различных уровнях власти, включая Белый Дом. Мы хотим быть лидерами наравне с мужчинами, а не отобрать лидерские позиции у мужчин. Наша страна готова к тому, чтобы видеть женщин в лидерских ролях.

Нам нужно увеличить число женщин на уровне принятия законов и вовлечь женщин в общественную жизнь. Важно, чтобы они играли большую роль в демократии. Нам нужно добиваться того, чтобы изменить восприятие женщин-лидеров в обществе, во всех его секторах. К этому сводится идея Проекта Белого Дома.

Нельзя быть лидером, если вы не разбираетесь в вопросах экономики и вопросах национальной безопасности.

Мы планируем собрать женщин-лидеров на конференцию по вопросам безопасности для того, чтобы именно они изменили парадигму национальной безопасности и безопасности во всем мире».

«Подумайте, как каждая из вас может помочь другим. Подумайте, кто может помочь вам».

«Я люблю тренинги. Даже если ваш оппонент будет говорить сидя, вы выступайте стоя. Тогда вас будет лучше видно. Я люблю беседовать с женщинами, которые решили баллотироваться. Особенно с молодыми. Я начала свою политическую деятельность достаточно поздно. Я хочу изменить федеральные программы».

«Если вы решили заниматься политической, вы должны осознавать, что политика поменяет вашу жизнь. Она требует вашего внимания 7 дней в неделю, 24 часа в сутки. Вам придется пасть на жесткий пол, на котором не будет мягкой подстилки. Чем выше вы поднимаетесь по служебной лестнице, тем сложнее вам будет. Ваши слова могут появиться на первых страницах газет. Поэтому всегда будьте внимательны к тому, что говорите. Готовы ли вы к тому, что ваши секреты могут оказаться на первых страницах газет?»

«Каждая из вас может принимать решения. От каждой из вас зависит очень многое».

«Нам нужны энергичные женщины, которые станут профессионалами. Нам нужны люди, которые мыслят нестандартно».

«Для вас очень важно встретиться с как можно большим количеством людей. Нужно говорить с людьми. Если мы не будем с ними общаться, мы не сможем их понять».

«Несомненно, нам нужно больше женщин на всех уровнях власти».

«Не бойтесь. Вы можете все. Я работала очень напряженно и победила миллионера-республиканца. У меня было 60%, у него — 40% голосов».

«Необходимо знать, почему вы этим занимаетесь. Ведь есть причина того, что сегодня, в пятницу вечером, вы здесь, а не с друзьями. Если вы верите, что можете изменить жизнь вашего сообщества и даже если вы представляете партию меньшинства, то вы все равно можете сделать очень многое».

«У меня было пятеро детей. И ничего другого в моей жизни не было. Но я захотела изменить свою жизнь и жизнь своих детей. Все становится возможным, если вы решили изменить свою жизнь. Мы видим, какие изменения происходят, когда женщина садится за стол переговоров как полноправная участница этих переговоров. Очень важно, чтобы каждая из вас оказалась за этим столом.

Участие женщин меняет правила игры. Женщины говорят: «Давайте пригласим людей, на жизнь которых окажет влияние тот или иной законопроект». Это замечательный ход. Женщины знают, что такое война, и именно они хотят безопасности и мира. Нас не спасут военные. Нам нужна армия, но к полной безопасности нас приведет каждая из вас. Женщины смогут изменить процессы, происходящие в мире. Воодушевляйте друг друга. Я хочу призвать вас к участию в политической жизни. Передавайте этот призыв другим женщинам. Я призываю вас к тому, чтобы улучшить свою жизнь и жизнь других людей».

Каждая из принявших участие в этой конференции приехала на нее за свой счет.

В Америке не принято задавать вопросы о материальном положении, но, честно говоря, меня порадовало то, что многие женщины могут позволить себе такие поездки, как и то, что я сама смогла поддерживать их своим крохотным взносом. Я купила себе на память об этой встрече футболку с надписью «Go vote, go run, go girl!».

Я спросила у организаторов, что означает изображение на футболке.

«Эти женские губы, окрашенные в цвета американского флага, говорят: «Голосуй, баллотируйся, лидируй, вперед, девушка!».

Деньги от продажи футболок, чашек, книг и значков с символикой проекта должны пойти на поддержку женщин, решивших принять в нем участие».

Я увезла с собой из Америки не только эту футболку, но и множество других сувениров, кучу фотографий и рабочих записей, незабываемые впечатления о встречах с разными и очень интересными людьми, их позитивный настрой. Я увезла с собой самые теплые и благодарные воспоминания о «моей» американской семье Шерон и Бобби Джерроу, с которыми я подружилась и с которыми, я надеюсь, меня будет связывать не только переписка по Интернету; о необыкновенной встрече с моей землячкой, автором статей в журнале «Я» журналисткой Светланой Сененко, с которой познакомилась и переписывалась по Интернету и которая подарила мне встречу с океаном.

А еще мне очень захотелось рассказать читателям «Я» о замечательной программе, благодаря которой я открыла для себя далекую страну Америку, ставшую теперь более близкой и понятной. «Я»

ТАТЬЯНА ИСАЕВА

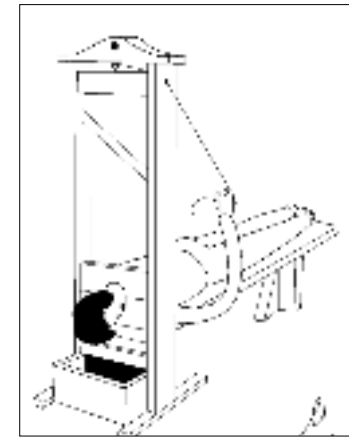
Ми можемо вести самі з собою інтелектуальну розмову,

ми самі собі можемо робити сюрпризи,

ми можемо самі себе спокुшати,

за це ми можемо себе катувати,

самі собі можемо затягувати вірвовку на шиї,

а потім самі себе можемо від цього всього врятувати

Але головне те, що ми завжди це робимо самі, незважаючи на те, що хтось намагається допомогти або ж завадити. І ми завжди самі це обираємо, бо вибір завжди є.